

LETO XI Številka 3
Jesenice, 24. januarja 1969
**ŽELEZAR — GLASILO DELOVNEGA
KOLEKTIVA ŽELEZARNE JESENICE**
— Ureja redakcijski odbor — Glavni in odgovorni urednik: Joža Vardi — Rokopisov in fotografij ne vračamo — Naslov: Uredništvo "Železarnja", Železarna Jesenice. Telefon int. uredništvo 483, administracija 484 — Tisk: CP "Gorenjski tisk"

Sestanek sindikalnega aktiva

Ne želimo, da nam kdo kaj podari, želimo v našem gospodarstvu samo tisto mesto, ki ga kot bazična industrija zaslužimo

V petek, 17. t. m., je predsednik izvršnega odbora sindikalne organizacije Železarne Srečko Mlinarič sklical sindikalni aktiv, ki so mu prisostvovali člani IO in predsedniki sindikalnih odborov delovnih enot. Aktiva se je udeležil tudi predsednik občinskega sindikalnega sveta Stefan Rodi.

Na dnevnem redu so imeli analizo minulih občnih zborov, reorganizacijo v podjetju in vprašanje prepočasnega reševanja zunanjih ukrepov in mer s strani republikanskih organov za sanacijo slovenskega železarstva. Uvodoma je predsednik izvršnega odbora Srečko Mlinarič podal oceno letošnjih občnih zborov sindikalnih organizacij delovnih enot. Občni zbori so bili po ugotovitvah vseh članov IO, ki so občinam zborom prisostvovali, v glavnem dobro pripravljene in zelo razgibane, v mnogih primerih so bili celo že predloženi delovni programi za bo-

doče delo. Poprečna udeležba na 29 občnih zbora je bila okrog 60%. Predsednik Mlinarič je podrobno analiziral vprašanja in probleme oziroma teme, ki so se najpogostejše javljale na občnih zbora. Poleg zunanjepolitičnih vprašanj in stališč kongresa ZSJ, so poleg proizvodnih problemov govorili še o integraciji, zastopavljanju črne metalurgije, delovni zaščiti in higienskih prostorih, delovni in tehnološki disciplini, nagrajevanju, prehodu na 42-urni delovni teden, kadrovske politiki oz. zaposlovanju, delu sindikalne organizacije in rekreaciji.

29. seja UO Železarne

Izpolnitev plana je osnova za oblikovanje osebnega dohodka v obratu

V sredo 22. januarja je bila 29. seja upravnega odbora, na kateri so poleg drugih vprašanj obravnavali še program amortizacije, poslušali so poročilo direktorja Železarne o stroških in uspehih službenih potovanj v inozemstvo v drugem polletju lanskega leta in reševali tekoča vprašanja.

Ko so obravnavali uspehe proizvodnje v II. dekadi, so sicer ugotovili, da je proizvodnja v II. dekadi znatno boljša od proizvodnje v prvi, vendar še vedno ni zadovoljiva in ne kaže zagotoviti, da bomo do konca leta izpekali vse zadane naloge. Ker je vzrok za manjšo količino proizvedenega jekla včasih tudi zastoj zaradi negodovanja nad nizkimi osebnimi dohodki, čeprav neupravičeno, so sklenili, da bo v prihodnje osnova za oblikovanje osebnega dohodka izpolnitev plana. S tem se ne menja način oblikovanja osebnega dohodka, ne menja se ceniki, menja pa se odnos do delovnih enot, ki zaradi slabšega dela ne izpolnijo mesečnega proizvodnega plana in zaradi tega oblikujejo manjšo maso osebnega dohodka. Upravni odbor stoji na stališču, da je pri tako oblikovanju masi treba vztrajati in posledice za manjšo oblikovano maso in

nizje osebne dohodke nosi vsak obrat sam.

V nadaljevanju se je so med rednimi vprašanji potrdili proizvodni program za februar s tem, da so naročili, da se na vsak način poizkuša urediti vse potrebno, da hladna valjarna dobi potrebne trakove za predelavo in da se zaostanki vključijo že v progum za februar, vzele so na znanje poročilo o stroških proizvodnje v decembru ter poročilo o uspehih in stroških službenih potovanj v inozemstvo, izvršenih v II. polletju 1968 leta. S programom amortizacije, ki ga je upravnemu odboru obrazložil direktor uprave osnovnih sredstev so se strinjali in ga prek komisije za gospodarstvo in osnovna sredstva posredovali delavskemu svetu železarne v odobritev. Nato so odobrili še eno službeno potovanje v Zahodno Nemčijo in sprejeli informacijo direktorja Železarne o stanju in razvoju zunanje sanacije črne metalurgije.

Predsednik IO je predlagal, da sindikalni odbori na osnovi razprav na občnih zbora dopolnijo oziroma izdelajo delovne programe za bodoče delo. Gradivo občnih zborov delovnih enot in sprejeti programi bodo zelo koristno gradivo za pripravo občnega zbora sindikalne organizacije Železarne.

Prvi je sodeloval v razpravi predsednik občinskega sindikalnega sveta Stefan Rodi. Tudi on je poudaril, da načeta in odprta vprašanja na občnih zbora delovnih enot zaslužijo temeljito analizo, ki naj služi za izdelavo programa oziroma vrstnega reda razreševanja problemov in odprti vprašanj. To naj bi bila osnova za delo sindikalnih odborov v delovnih enotah, kot sindikalnemu vodstvu Železarne. Sindikat doslej ni bil dovolj angažiran na razreševanju odprtih vprašanj, ali pa se je ukvarjal s sekundarnimi vprašanji, s katerimi se je potrebno tudi v bodoče ukvarjati, vendar je potrebno v vrstni red dela v ospredje postaviti bitna vprašanja. Predsednik Rodi je nadalje govoril o velikih kvalitativnih spremembah v slovenskem sindikatu po kongresu ZSJ in poudaril, da bo sindikat politično močan samo takrat, ko bo dovolj analitično, preudarno in ustvarjalno prisoten v vsem življenju in delu svojega članstva in na vseh področjih dela. Stefan (nadalj. na 2. str.)

Član IS SRS inž. Ivan Zupan na razgovoru pri direktorju

V soboto, 18. t. m., je bil na neuradnem obisku v Železarni član republiškega izvršnega sveta inž. Ivan Zupan. Z direktorjem Železarne mag. inž. Petrom Kuncem sta govorila o situaciji našega podjetja v letošnjem letu glede na pokritje poslovnih izgub iz lanskega leta in o izvrševanju finančnega plana za leto. Govorila sta tudi o integraciji slovenskih železarn in o posvetu predstavnikov družbenopolitičnih organizacij in organov upravljanja podjetij članic Združenja jugoslovanskih železarn, ki je včeraj in danes na Ravnah na Koroškem.

Zanimanje člana republiškega izvršnega sveta inž. Zupana za razmere v naši Železarni in izmenjava mnenj z direktorjem Železarne, bo nedvomno koristilo nadaljnjemu reševanju še številnih vprašanj in problemov, ki so prisotna v podjetjih črne metalurgije.

Posvetovanje na Ravnah

V dneh 23. in 24. t. m., je na Ravnah na Koroškem VII. redno posvetovanje predstavnikov družbenopolitičnih organizacij in organov upravljanja podjetij članic Združenja jugoslovanskih železarn. Iz naše Železarne se posvetovanja udeležujejo predsednik IO sindikalne organizacije Srečko Mlinarič, predsednik PK ZMS Miro Ipavec, sekretar konference ZKS Tomaž Ertl, predsednik DS Franc Kobentar in direktor Železarne mag. inž. Peter Kunc.

Prvi dan posvetovanja so poslušali referate: Ekonomski položaj črne metalurgije Jugoslavije — poročevalec predsednik UO ZJZ dipl. inž. Matovž Hafner, Eksistenca zaposlenih v črni metalurgiji — poročevalec predstavnik železarne Ravn, Sindikati v samoupravnem dogovarjanju — poročevalec predstavnik centralnega sveta Zveze sindikatov Jugoslavije. Drugi dan, to je danes, pa udeleženci razpravljajo na osnovi referatov.

Vsebine posvetovanja so glede na izredno težaven po-

ložaj, v katerem se nahajajo podjetja črne metalurgije, nekoliko spremenili, kakor so se dogovorili na zadnjem posvetu v Zenici. Posvetovanje naj bi osvetlilo vse probleme in težave, ki spremljajo podjetja črne metalurgije in nanje ponovno opozorilo oblastne, zbornične in sindikalne organe. Predvidevajo, da bo v razpravi načeto tudi vprašanje integracijskih procesov v okviru celotne črne metalurgije in med posameznimi podjetji, ker je tudi to del samoupravnega dogovarjanja.

Profile valjarne — lahka proga

Sodobnega političnega procesa si ne moremo zamišljati brez medsebojnega komuniciranja in množičnih komunikacijskih medijev

Negiranje žive izmenjave mnenj v osebnih stikih in sploh negiranje pomena osebnega vsakodnevnega razpravljanja in informiranja, pomeni omejitvi človeka na pasivnega poslušalca takih ali drugačnih »pridrig«, takih ali drugačnih televizijskih in radijskih oddaj, takih ali drugačnih govorov ali referatov. Vendar se vedno bolj kaže v vsakodnevnem življenju, da subjektivni vpliv popuša in, da se mnoga javna mnenja med ljudmi oblikujejo mimo, oziroma brez tega vpliva. To kaže tudi na to, da se zanemarljivo medsebojno vplivanje in da se komunikacijski sistem še vedno pojmuje kot enosmerni informiranje z vrha navzdol. Ali z drugimi besedami rečeno, da idejna akcija pa tudi druge oblike političnega dela, ki ga opravljajo subjektivne sile, premalo upoštevajo pomen medsebojnih komunikacij.

Seveda pa so te ugotovitve zelo pomembne za množične komunikacijske medije (radio, televizija, tisk itd.). Za vsakega novinarja, ki sodeluje pri kateremkoli od teh množičnih medijev, je važno, da se zaveda, da je njegov članek v resnici pogovor v dvoje pa čeprav je namenjen širokemu krogu bralcev ali poslušalcev. Te misli vključujem zato, da poudarim kako silno zapleteno in kompleksno postaja politično komuniciranje v sodobni družbi in še posebej pri nas, v samoupravni družbi, v sistemu odprte socialistične dežele.

V 34. členu ustave SFRJ beremo, da je pravica vsakega občana »biti obveščen o delu predstavniških teles in njihovih organov, organov družbenega samoupravljanja in organizacij, ki opravljajo zadeve javnega pomena, zlasti pa pravica biti v delovni organizaciji, v kateri dela, in v drugi organizaciji, v kateri uresničuje svoje interese, seznanjen z materialnim in finančnim stanjem, z izpolnjevanjem načrtov in s poslovanjem, pri čemer pa je dolžan varovati poslovne in druge tajnosti.«

Ob tej ustavni pravici občana pa se je potrebno neprestano zavedati, da se sistem komuniciranja gradi in razvija tako, da so občani ali neposredni proizvajalci vedno manj objekti informiranja in vedno bolj aktiven subjekt. Kajti informiranje kot del družbenega komuniciranja z drugimi besedami pomeni osveščanje proizvajalcev, da sodelujejo v procesu samoupravljanja. Ko govorimo o družbenem komuniciranju, bi se morali nenehno zavedati, da to v naši samoupravni družbi pomeni enakopraven dialog enakopravnih subjektov in ne vsiljevanje svojih mnenj ali stališč, da to pomeni upoštevanje vseh izkušenj in mnenj ter na osnovi tega povzemanje tisto, kar je najbolj napredno in zgodovinsko trajnejše.

Ustava SFRJ (čl. 40) nadalje pravi: »Občani imajo pravico s sredstvi informacij izražati in objavljati svoje mnenje, posluščati se sredstev informacij za svoje obveščanje...« Citirana ustavna določila imajo tudi svojo zgodovinsko dimenzijo, ki se kaže v tem, da se človek ponovno polasta sredstev komuniciranja, ki se spreminjajo iz sile nad seboj v silo za sebe, v sredstvo resničnega sporazumevanja med ljudmi. Množični mediji niso le »govoreča vez, ki povezuje posameznike z državo in svetom«, marveč tudi »najsplošnejši način posameznikov, posredovati svoje duhovno bistvo« in nadalje »svoboden tisk je povsod odprto oko ljudskega duha, utemeljeno zaupanje ljudstva v samega sebe« (Karl Marx).

Teh nekaj načelnih misli naj prispeva k spoznavanju, da naj tako množični mediji, kot osebno ali samoupravno komuniciranje, temelji na enakopravnem dialogu pri izmenjavi idej, stališč in mnenj ter na medsebojnem sporazumevanju in izmenjavi izkušenj.

Ne želimo, da nam kdo kaj podari, želimo v našem gospodarstvu samo tisto mesto, ki ga kot bazična industrija zaslužimo

(Nadaljevanje s 1. strani)

Rodi je govoril tudi o sindikalnem denarju, ki se največkrat zelo enostransko troši, namesto da bi ga z različnimi oblikami združevanja uporabljali za večje naložbe. Ob koncu je tov. Rodi omenjal še bodoče organiziranje sindikata v Železarni in predložil predlog kadrovske komisije ObSS, da bi dosedanja predsednik IO Srečko Mlinarič še za prihodnje obdobje kandidiral za predsednika, o čemer naj dajo svoja mnenja tudi sindikalni odbori v Železarni.

Ker je bila prva točka dnevnega reda bolj informativnega značaja, ni bilo sogovornikov in je predsednik Mlinarič za zaključek poudaril, da je bilo zelo lepo, da so se mnogi sindikalni odbori spomnili tudi upokojenec in jih vabili na občne zборе. Prav in lepo bi bilo da bi se sindikalni odbori spomnili svojih nekdanjih sodelavcev — upokojenec tudi med letom, ko prirejajo razne izlete in druga srečanja.

V nadaljevanju dnevnega reda je predsednik Mlinarič govoril o novi organizaciji Železarne in namenu te reorganizacije. Čeprav je o tem na decembrskem sestanku podrobno govoril direktor mag. inž. Kunc, je predsednik menil, da je prav, da se o tem še enkrat pogovorijo, ker takrat s strani predsednikov sindikalnih odborov ni bila najboljša udeležba pa tudi večina predsednikov je novih. V razpravi o tem vprašanju so sodelovali Košar, Torkar, Kavčič, Pogacnik in Lenardič.

V zadnji točki dnevnega reda je Srečko Mlinarič razložil vse dosedanje ukrepe in korake, ki so bili narejeni, da se sanira stanje v železarstvu. Poleg notranjih sanacijskih ukrepov, ki smo se jih lotili z vso resnostjo, pa je potrebna tudi pomoč in intervencija družbe. Čeprav so bili že junija lani o tem obveščeni republiški in zvezni organi in z dodatnimi utemeljitvami tudi kasneje, sindikati vseh treh slovenskih železarn ugotavljajo, da se stvari s strani republiških

in zveznih organov prepočasno rešujejo. Pri tem je poudaril, da nočemo, da bi nam kdo podaril, želimo samo to, da metalurgija dobi tisto mesto v našem gospodarstvu, ki ga kot bazična industrija mora imeti. V nadaljevanju je razložil vsebino pisma, ki ga skupaj vsi trije sindikati slovenskih železarn pripravljajo, da ga pošljejo republiškem sindikatu. Aktiv je v celoti podprl dosedanja prizadevanja in soglašal z vsebino pisma. Poudarjeno je bilo, da je tudi večina občnih zborov delovnih enot izražala nezadovoljstvo zaradi prepočasnega reševanja zunanjih ukrepov in da zanesljivo za vsebino pisma in napisanimi zahte-

vami stoji ves delovni kolektiv.

Ob koncu seje so govorili še o nekaterih drugih tekočih vprašanjih. Tako bo IO sindikata pripravil za 8. marec za vse žene zaposlene v Železarni in za nekdanje sodelavke — upokojenke kulturni program. Omenjali so tudi nekatera vprašanja v zvezi z obratno ambulanto in zobozdravstveno ambulanto, ki ponovno zbijajo na dan. Poleg kadrovske spremembe v komisiji za kršitev delovnih dolžnosti so ob koncu sprejeli še sklep, da se Srečko Mlinarič ponovno predlaga za predsednika izvršnega odbora sindikata Železarne tudi za prihodnjega mandatno dobo.

Okrog 300 nerešenih tehnoloških, proizvodnih in organizacijskih vprašanj

Z namenom, da bi pomnožili vrste iznajditeljev, novatorjev in racionalizatorjev in da bi z njihovo pomočjo pospešili modernizacijo, mehanizacijo in avtomatizacijo Železarne, je sektor za ekonomiko izdelal nov pravilnik, ki naj bi dal novega poleta tej dejavnosti v Železarni. Vsi izboljševalni predlogi se bodo hitreje in bolj objektivno ocenjevali, uspešni avtorji pa bodo dobili za svoje dosežke bolj spodbudne odškodnine, ki bodo po predlogu za 200% višje od sedanjih. Nov pravilnik o ocenjevanju tehničnih izboljšav in spodbudnejšega nagradjevanja bo predložen v obravnavo in potrditve na prvem prihodnjem zasедanju DSŽ. Po sprejetju in integraciji bo veljal za vse tri slovenske železarne: Ravne, Store in Jesenice.

Z istim namenom je direktor mag. inž. Peter Kunc decembra lani izdal posebno okrožnico na vsa odstva proizvodnih enot in ostale službe ter posameznike z željo, da izdelajo rang listo problemov, ki kakor koli hromijo ali zavirajo nemoten potek obratovanja. Okrožnica je naletela na vsestransko razumevanje in odo-

bravanje. Do roka so poslali številne odgovore vsi proizvodni in vzdrževalni obrati, posamezne skupine članov kolektiva, številne službe in tudi posamezniki. Odgovori so zajeli vse obrate v Železarni od talilnic, prek valjarn do predelovalnih obratov.

Nakazanih je bilo okrog 300 zelo perečih problemov, katere bodo skušali uspešno rešiti posamezni izumitelji, novatorji in racionalizatorji ali posamezne skupine oseb. Največ problemov, ki zavirajo in hromijo nemoteno obratovanje, so nakazali osnovni in ključni proizvodni obrati: martinarna in jeklarna, za njima pa tudi nove valjarne na Beli in stare valjarne na Javorniku. Z mnogimi težavami in problemi se bore tudi predelovalni obrati. Energetiki in strojni ter elektro vzdrževalci bodo prav gotovo prispevali k reševanju teh vprašanj znaten delež.

V jesenski železarni smo se tako orientirali na lastne, skrite in še neizkoriščene rezerve; z lastnim delovnim potencialom bomo skušali rešiti vse tisto, kar trenutno še zavira in hromi pot do rentabilnosti.

Žuro

Čestitka novemu magistru kemije

Na Fakulteti za naravoslovje in tehnologijo v Ljubljani je 17. 1. 1969 odlično opravil magistrski diplomski študij mag. ROKO KEJŽAR, sodelavec na RO.

Iskreno čestitajo sodelavci in kolegi

VELIKA BRITANIJA — V železarni Consett je pričel pred kratkim obratovati LD konverter z zmogljivostjo 160 ton. Ta konverter, ki je do zdaj največji v Veliki Britaniji, bo omogočil povečati letno proizvodno zmogljivost železarne na 2 milijona ton surovega jekla, kar pa zaenkrat še ni na razpolago zadostnih količin grodjia, bo letna proizvodnja nekoliko nižja in sicer 1,5 milijona ton.

KANADA — Največji proizvajalec niklja na svetu, kanadska družba International Nickel Co. namerava postopno povečati svoje proizvodno zmogljivost niklja od sedanjih 200.000 ton letno na okoli 260.000 ton. V ta namen bodo zgradili v Ontariu nov obrat za proizvodnjo nikljevega peletov in prahu z letno proizvodno zmogljivostjo 45.000 ton peletov in 12.000 ton prahu. Naprava bo pričela obratovati leta 1971.

Skrajšani delovni čas in osebni dohodki v livarni

V ponedeljek, 13. januarja, je bila v livarni druga letna redna seja zbora delovne skupnosti. Seje se je udeležilo 85 članov kolektiva, ki so najprej poslušali poročilo obratovodstva o problematiki obrata.

Med važnejše in pomembnejše podatke je obratovodja Jože Bertonec uvrstil tudi vprašanje tehnologije pri izdelavi kokil. Izboljšali so izplen in izmeček znižali na minimum. Kvaliteta kokila je boljša, ker so na žleb kupolke, dodajali silicij in ogljik. Iz nadaljnjega poročila je razvidno, da je plan za leto 1969 v sivi livarni 11.000 ton izdelkov, v jeklo-livarni 750 ton in v kovino-livarni 120 ton. V zvezi z izpolnjevanjem proizvodnega načrta je tov. Bertonec še poudaril, da bo naloge treba izpolnjevati sproti, da bi bili proizvodni stroški nižji. Hkrati pa bodo tudi zadovoljili potrebam jedarne in vzdrževalnih obratov. Novost je tudi v tem, da so uvedli prevoze materiala s kamioni namesto z ladjami. Pokazalo se je, da je tako bolje.

Največ so na seji zbora delovne skupnosti govorili o prehodu na 42-urni delovni teden. O tej problematiki je poročal tov. Strajnar. Povedal je, da so na seji DSZ, ki je bila zadnji dan v letu 1968, sprejeli poročilo sektorja za ekonomiko podjetja, ki predvideva postopen prehod vseh obratov na 42-urni delovni teden. V talilnicah, samo v livarni in samotarni še nimajo skrajšanega delovnega časa. V resti s ta naloge je rečeno, da mora biti proizvodnja kljub prehodu na skrajšani delovni teden ista kot doslej. Samo na ta način si bodo lahko zagotovili enake osebne dohodke. Treba bo prilagoditi organizacijo dela novim pogojem in stoodstotno kori-

stiti zmogljivosti, ki jih imajo na razpolago.

Obratovodstvo že pripravlja načrt za organizacijo proizvodnje s tem, da bo prilagojena 42-urnemu delovnemu tednu. V načrtu je predvideno, da bi v sedmih litjih izdelali toliko kot so doslej v osmih litjih. Večja bo tudi povprečna tonaža, ki jo bodo povečali od sedanjih 115 na 133 ton. To je možno, saj so lani v novi kupolki izdelali tudi več.

Bojazen, da bi v livarni imeli ob uvedbi skrajšanega delovnega časa manj osebnih dohodkov, je odveč, če bodo obdržali proizvodnjo na dosednji ravni. V razpravi so omenjali tudi to, da je bila prav livarna obrat, ki je prvi v Železarni v letu 1967 uvedel 42-urni delovni teden. Takrat so bili na izvedbo te naloge premalo pripravljeni in poizkus ni v celoti uspel, toda ob vsestranski pomoči članov kolektiva pa bi letos lahko nalogo uspešno izpeljali, s tem da bi uvedli 42-urni delovni teden ob enakih osebnih dohodkih in isti proizvodnji.

O tej problematiki je na seji zbora delovne skupnosti razpravljalo več članov kolektiva. Povedali so, da se strinjajo s prehodom na skrajšani delovni teden, vendar s poudarkom, da pri osebnih dohodkih ne bi smeli biti prikrajšani. Za izpeljavo te naloge so predlagali več možnosti. Ena od teh je, da bi omejili sprejem novih delavcev, ker bi na ta način pri doseženi proizvodnji porabili manj delovnih ur. Stane Podobnik je opozoril

na primer, ko so v jeklo-livarni že imeli skrajšani delovni čas, toda osebni dohodki so bili nižji. To se letos ne sme ponoviti.

Na seji so sprejeli sklep, da je treba pripraviti temeljit načrt, tako da bodo lahko uvedli skrajšani delovni čas v aprilu.

O problematiki, ki so jo obravnavali na seji zbora delovne skupnosti, smo se v livarni pogovarjali še s tremi člani kolektiva.

Janez Posušen, čistilec litine, ima zasluge za izboljšanje dela pri izdelavi ko-

kil in ga je zato obratovodstvo tudi nagradilo. Pravi, da je njegovo delo naporno, toda z zadovoljstvom ga opravlja. Glede prehoda na skrajšani delovni teden pa meni tako kot mnogi drugi člani kolektiva, da vsobina izplačilne kuverte ne bi smela biti manjša. S skrajšanim delovnim časom so že poizkušali, toda takrat z izidom niso bili zadovoljni. Prizadevati si bo treba, da bo letos bolje.

Franc Hudovernik, vodja pcsade pri kupolki je istega mnenja. Izdejal je predlog za

za postavitev kupolke, sicer pa si prizadeva, da bi marsikaj še izboljšal in tako dosegel napredek. Glede prehoda na skrajšani delovni čas se mnenju sodelavcev Posušena in Hudovernika pridružuje tudi predsednik sindikalnega odbora livarne tov. Tavčelj, ki pravi, da se kolektiv sicer v celoti strinja s prehodom na skrajšani delovni čas, vendar pa bo treba načrt pripraviti dobro in zagotoviti proizvodnjo in osebni dohodek v dosednji višini.

-or

Lani zaradi poškodb čez petnajst tisoč izgubljenih delovnih dni

Pred kratkim smo poročali o tem, da smo imeli lani 16 poškodb več kot v letu 1967. Te dni pa nam je služba za varstvo pri delu dostavila več podatkov, razvrščenih po skupinah obratov. Podatki se nanašajo na poškodbe pri delu ter na izgubo dni zaradi poškodb, služba za varnost pri delu pa jih primerja tudi s podatki za leto 1967. Iz teh podatkov je razvidno, da so imeli v talilnicah letos 161 poškodb, leta 1967 pa 143, ali v odnosu na stalez skoraj 1% več. Vstete so tudi poškodbe na poti in so imeli prav tako dve več. Podobno je tudi v valjarnah. Lani je bilo poškodovanih 231 sodelavcev in 7 na poti, v letu 1967 pa 228 in samo dva na poti. V predelovalnih obratih so bile razlike majhne; lani 90 poškodb na delovnih mestih, v letu 1967 88, toda pri poškodbah na poti pa je položaj drugačen. Medtem ko so imeli lani le eno poškodbo na poti, so imeli v prej-

šnjem letu štiri poškodovane sodelavce. Manj poškodb so imeli lani v strojno-energetskih obratih in sicer 161, v letu 1967 pa 171. Tudi tu smo prišli 8 poškodb na poti v letu 1968 in 12 poškodb v letu 1967. Upravne službe skupaj z GEŽ pa so imele v letu 1967 in 1968 enako število poškodb pri delu, to je 30 in tudi enako število poškodb na poti, to je 4.

Oglejmo si še podatek o izgubljenih dnevih. V talilnicah je bilo lani izgubljenih 2.945 delovnih dni, prejšnje leto 3.278. Prav tako je bilo zaradi poškodb pri delu v valjarnah izgubljenih 5.249 delovnih dni, v letu 1967 pa 5.059 delovnih dni. V predelovalnih obratih lani 2.093 in v letu 1967 1.643 delovnih dni. V strojno-energetskih obratih smo izgubili zaradi poškodb pri delu lani 3.275, leto prej pa 3.813 delovnih dni. V upravnih službah in GEŽ lani 1.002 dneva, v letu 1967 pa le 786 delovnih dni.

In še podatki o izgubljenih dnevih zaradi poškodb na

poti. V talilnicah lani 47 v letu 1967 111, v valjarnah lani 136, v letu 1967 pa 13 delovnih dni, v predelovalnih obratih lani 8 dni in prejšnje leto 139 dni, v strojno-energetskih obratih je bila lani izgubljenih 279 delovnih dni, v letu 1967 pa 317, v upravnih službah ter GEŽ pa lani 98 in prejšnje leto 102 delovna dneva.

Ob skupnem seštevku podatkov lahko izračunamo, da je bilo lani v Železarni na delovnih mestih poškodovanih 662 delavcev, v letu 1967 pa 647. Število poškodb na poti pa je bilo enako, to je 23 v obeh letih. Dalje podatki kažejo, da smo v Železarni izgubili lani zaradi poškodb na delovnih mestih 14 tisoč 564 delovnih dni, v letu 1967 pa 14.579 delovnih dni. Zaradi poškodb na poti smo izgubili lani 568 delovnih dni, leto prej pa 682 dni. Zaradi poškodb na delovnih mestih ter na poti smo lani v celoti izgubili 15.132 delovnih dni, v letu 1967 pa 15.261 delovnih dni.

Obvestila kolektivu • Obvestila kolektivu

DEŽURNA SLUŽBA TEHNIČNEGA SEKTORJA

OD 25. DO 31. JANUARJA 1969

SOBOTA, 25. 1. — od 20. do 8. ure: inž. STANKO ČOP, SM jedlarna.

NEDELJA, 26. 1. — od 8. do 20. ure: inž. SASO KAVČIC, Javornik II.

NEDELJA, 26. 1. — od 20. do 8. ure: inž. JOŽE STARC, elektro energija.

PONEDELJEK, 27. 1. — od 20. do 8. ure: inž. MARTIN SKETA, TPD.

TOREK, 28. 1. — od 20. do 8. ure: MIRKO ROZMAN, UOS.

SREDA, 29. 1. — od 20. do 8. ure: inž. JAKA SRANC, EG.

CETRTEK, 30. 1. — od 20. do 8. ure: inž. JANEZ KOMELJ, HVZ.

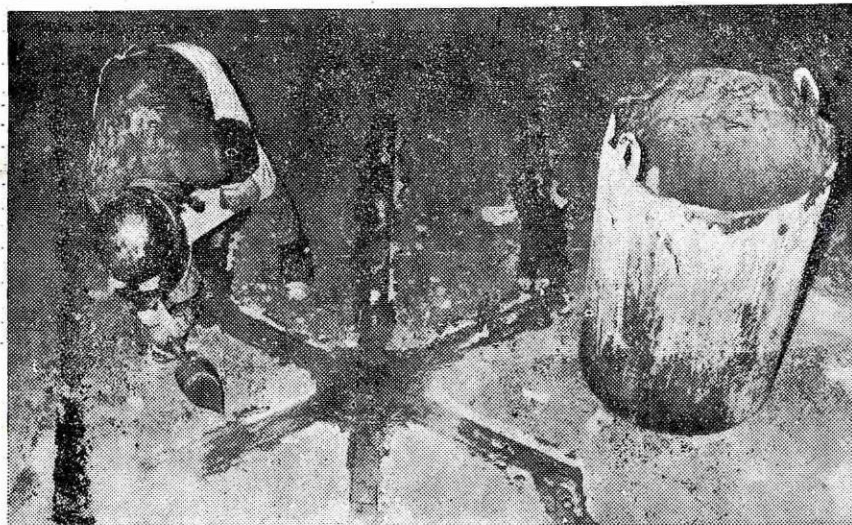
PETEK, 31. 1. — od 20. do 8. ure: FRANC GLOBOČNIK, plavž.

Dežurni ima sedež v pisarni tajništva tehničnega direktorja, tel. 225 — ob odsotnosti kličite tel. 410.

Morebitne spremembe dežurnih so razvidne iz obvestil, ki jih vsako soboto objavimo na razglasnih deskah vseh vrtarjev.

Tajništvo tehničnega direktorja

Obvestila kolektivu • Obvestila kolektivu

Industrijski zidar obzidu je livno jamo v trojeklarni

Mladi o sebi, svojih problemih, nalogah in perspektivah

Enodnevni seminar za mladinske aktiviste Železarne

Izvedbo celodnevnega seminarja za vse perspektivne mladince iz vodstev posameznih mladinskih aktivov je prevzel vodstvo predsedstva mladinske konference Železarne. K sodelovanju so povabili predavatelje: prof. Jožeta Valentiniča iz Ljubljane, dr. Reša — ginekologa, prof. Srečka Krča, predsednika jeseniške občine Franceta Zvana in direktorja Železarne mag. inž. Petra Kunca.

Seminar je v veliki dvorani Delavskega doma otvoril predsednik mladine Železarne Miro Ipavec. Čez 40 udeležencev je prisluhnilo predsedniku, ki je v svojem predavanju govoril o nalogah, dolžnostih in ugodnosti vseh mladincev Železarne. Letošnje predsedstvo se zavzema za poživitev dela vodstev mladinskih aktivov, ker so leti v večini obratov zelo zamrli. Podrobno je razložil strukturo mladinske organizacije in še posebej predsedstva konference ZMS Železarne, ki se deli na tri komisije: društveno, ideološko in športno komisijo. Razložil je tudi delo posameznih komisij, ki mora imeti osnovni poudarek na praznovanju 100-letnice jeseniške železarne.

Profesor, psiholog Jože Valentinič je s svojim predavanjem Psihologija mladega človeka in njegovo obnašanje v družbi, pritegnil k sodelovanju vse udeležence seminarja, saj so mladi aktivisti takoj uvideli, da je tema o psihologiji mladega človeka pomembna za vse, ki aktivno sodelujejo pri oblikovanju in vodenju mladih. Mlada generacija od 15. do 25. leta je v burnem obdobju, obdobju pričakovanj, velikih idealov, značilno za to generacijo so pogostna razočaranja mladih nad ljudmi, razočaranje nad družbo, ko mladi v velikem pričakovanju ne najdejo v praksi idealov, temveč samo strogo realnost in nič več. Za aktiviste (ne samo za mladino) je bistveno, da postanejo zelo občutljiv registrator, kaj ljudi teži, kaj jih boli in morajo biti prvi, ki rešujejo probleme ter jih jasno postavljajo pred družbo. Aktivisti morajo biti zelo občutljivi registratorji in objektivni analitični problemov.

Psiholog Valentinič je v nadaljevanju predavanja poudaril, da je za kakršenkoli nastop mladih aktivistov pred javnostjo potrebna temeljita priprava, ker le tako si mladi pridobijo samozavest in s tem večjo sigurnost povedati svoja stališča dovolj jasno v krogu starejših.

Le na analizah stvarnosti mladi lahko sodelujejo v spreminjanju družbe. Vsi mladi aktivisti morajo dobro poznati interese mladih in njihove potrebe (biološke, socialne in druge), ker le tako bodo našli pravi pristop do mladine in s tesnim sodelovanjem reševali skupne probleme. Svoje predavanje je prof. Valentinič popestril s podatki ameriških psihologov, ki so jih zbrali na osnovi anket. Mladini je treba nuditi sredstva — metode in jih usmerjati na interesna področja (šport, glasba, organizacije in drugo), ker mlade danes privlači napredek, da privlačno združijo s koristnim; vsaka monotonost jih odbija, saj vemo, da vse potrebe mladih izhajajo iz interesov, ki so vodilo — nekakšen magnet, je svoje predavanje zaključil znani psiholog Valentinič iz Ljubljane.

V zadnjem predavanju dopoldanskega dela seminarja je predaval dr. Reš ginekolog jeseniške bolnice, na temo SPOLNOST. Predavanje je ponazoril s številnimi slikami.

Seminar so mladi aktivisti nadaljevali popoldne ob 14. uri. Kot prvi predavatelj popoldanskega dela je predaval profesor jeseniške gimnazije Srečko Krč na temo Študentsko mladinsko gibanje v svetu. Predavatelj je v svojem predavanju razčlenil mladinsko študentsko gibanje, razložil kratek zgodovinski razvoj in predavanje nadaljeval s podrobnostmi o posameznih gibanjih v Evropi.

Na temo Jugoslavija in svet ter perspektive jeseniške občine, je govoril predsednik jeseniške občine Franc Zvan, ki je poleg uvodnega predavanja odgovarjal tudi na vprašanja udeležencev seminarja.

Kot zadnji predavatelj celodnevnega seminarja za mlade aktiviste je bil direktor Železarne mag. inž. Peter Kunc, ki je govoril o jeseniški Železarni, integraciji slovenskih železarn in o kooperaciji Železarne z drugimi podjetji. V uvodnih besedah je direktor orisal zgodovino železarstva in jeseniške Železarne, potem pa je govoril o sedanjih prizadevanjih delovnega kolektiva.

Seminar je na splošno dobro uspel, mladi aktivisti pa so dobili dovolj osnov za svoje delo med mladino in za javno nastopanje.

M. Kunšič

Razgovor z mladimi

Naša sobesednica danes je bila strojnišnik IVICA LUKEK, pripravljena na žrjavnem oddelku naše Železarne. Obiskali smo jo na njenem delovnem mestu in takoj je bila pripravljena odgovoriti na nekaj vprašanj.

Prejšnjo soboto si se udeležila enodnevnega seminarja za mlade aktiviste. Kakšni so tvoji vtisi; so bile teme seminarja dovolj pestre?

Meni je bil seminar v celoti zelo všeč, priznati pa moram, da nekateri udeleženci seminarja niso vzeli resno. Najbolj me je presenetilo predavanje dr. Reša. Od njega sem pričakovala, da bo nam mladim nakazal probleme, ki se nanašajo na samo temo Mladina in spolnost, vendar je ginekolog predaval preveč »suho zdravniško«. Mogoče smo tega krivi nekaj tudi sami. Predavatelju bi morali sami postavljati konkretna vprašanja. Predavanje psihologa prof. Valentiniča iz Ljubljane me je pritegnilo in me še bolj navdušilo za delo v mladinski organizaciji. Še vedno imam pred seboj besede znanega psihologa: »Vsi, ki delajo za mladino in za mladino, vsi ti aktivisti pustijo del sebe, del svojega življenja v organizaciji in jim ni nikoli žal za čas, katerega prebijejo ob skupnem premagovanju ovir v življenju.« Tudi ostala predavanja sem s pozornostjo poslušala.

Koliko časa se ukvarjaš z mladinsko organizacijo?

Od lanskega leta, ko sem bila predlagana in izvoljena v predsedstvo temeljinske konference ZJ. Delam v društveni komisiji.

Kako gledaš na sedanje stanje v naši Železarni kot mladinka?

Poznavanje Železarne in problemov v njej ni zame povsem novo. Moj oče je bil zaposlen v Železarni in sem o Železarni in njenih problemih že veliko prej vedela. Vendar lahko rečem, da imam po seminarju veliko bolj jasno sliko o sedanjem stanju v Železarni.

So odnos na relaciji mlajši — starejši v tvojem obratu zadovoljivo rešeni?

Sicer nimam neposrednega stika s proizvajalci, lahko pa kljub temu rečem, da mnogi starejši proizvajalci ne hote zapostavljajo nas mlajše.

Kaj bi naredila na primer ti za poživitev mladinske dejavnosti na Jesenicah?

Najprej bi izvedla anketo o interesu mladih in bi potem temu primerno ukrepala. Najbrž bi sprožila akcijo za organizacijo mladinskega kluba.

Kaj pa prosti čas? Ti ostane veliko prostega časa in kje ga izrabiš?

Poleg udeleževanja v mladinski organizaciji porabim veliko časa na treningih odbojarskega kluba na Jesenicah, katerega članica sem že dve sezoni. V preostalem prostem času rada prebiram klasike.

Tvoji načrti za prihodnost?

Rada bi izredno študirala naprej na višji tehnični šoli v Kranju in da bi čimprej dobila svoje delovno mesto v žrjavnem oddelku.

(Razgovor vodil: M. Kunšič)

Mladinski klub

V soboto so mladi iz Žirovnice izročili svojemu namenu nov mladinski klub v stavbi TVD Partizana. Zaenkrat bo v klubu gramofon, radio in dnevno časopisje. Klub bo odprt vsak dan popoldan, dneve med tednom pa bodo izpolnili s predavanji in debatnimi večeri. V sobotah in nedeljah pa bo mladinski ples.

Prvi mladinski klub v jeseniški občini so opremili s pomočjo družbeno-političnih organizacij, veliko dela pa so opravili mladi iz Žirovnice sami. Na otvoritvi je kandidat za himalajsko odpravo Klavdij Mlekuž prikazal mladim barvne diapozitive iz svojih vzponov v tujih in naših gorah.

M. Kunšič

8. seja DS valjarne profilov

Nove norme v adjustaži

V torek, 14. januarja je imel DS valjarne profilov redno sejo. Obratovodja je poročal o tem, da so v decembru na težki in lahki progi izpolnili in tudi presegli mesečni proizvodni načrt. Razen tega je delavski svet potrdil tudi operativni proizvodni načrt za januar 1969, ki znaša na težki progi 3.900 ton, na lahki progi pa 3.200 ton. Menijo tudi, da bodo na lahkinih progah predvideni načrt za januar lahko izpolnili, če bodo na težki progi dobro delali. V prvi polovici januarja so imeli težave, ker so zlomili vreteno, slabše pa so bile tudi sklopke.

Obširneje so razpravljali tudi o problematiki adjustaže, kjer so uvedli nove norme. O novih normah so se na šestankih pogovarjali tudi z delavci — adjusterji. Leti so se tudi strinjali z normami, ki jih je predlagal sektor za ekonomiko. Delavski svet je tudi predlagal, da se na nove norme v prvih dveh mesecih doda 10% stimulacijski faktor, v naslednjih dveh mesecih pa 5%, medtem ko naj bi v maju prešli na plačevanje po novih normah. Do takrat pa naj bi odpravili vse pomanjkljivosti. Med razpravo je tov. Knafeč opozoril na nekatere razlike, ki jih ugotavlja ob prodaji zaloge. Dejal je, da so včasih imeli več od tega, če so prodali tudi zalogo, letos oziroma lani pa ni bilo tako. Vprašuje tudi, zakaj je norma boljša na progi kot v adjustaži. Na vsa ta vprašanja je odgovoril obratovodja in dejal, da niso imeli večjih osebnih dohodkov zaradi tega, ker so prodali zalogo. Prodali so 100 ton zaloge, toda v decembru so imeli najmanjšo odpravo v zadnjih treh mesecih, to pa pomeni, da je bila poprečna cena manjša. Razen tega pa je bilo njihovih delovnih enot z restrikcijo odvzetih 10% OD, kar pomeni v enem letu skoraj celo mesečno plačo. Glede razlik pri normah na progi in v adjustaži pa je obratovodja povedal, da so norme na progah odvisne od kvalitete, v adjustaži pa so bile norme že stare. Nove pa se računajo po dimenzijah in zajemajo ves material. Upoštevati bodo tudi material, ki je trenutno še v skladišču, to se pravi, da bo delavec plačan za opravljeno delo.

-or

Dopisujte v Železarni

Zaposleni in poprečni osebni dohodki za november in december 1968

V dopolnitev podatkov o osebnih dohodkih, objavljenih v prejšnji številki (2/69) Železarija, posredujemo kolektivno pregled o zaposlenosti in izplačanih osebnih dohodkih po kvalifikacijah in delovnih enotah v drugačni obliki.

Prvi primerjalni pregled

Pregled izplačanega čistega osebnega dohodka ter stalež delavcev in uslužbencev po kvalifikacijah za mesec november in december 1968 nam kaže nihanja, ki nastopajo v dveh zaporednih mesecih:

Kvalifikacija	november 1968		december 1968		Indeks november = 100	
	poprečni oseb. doh./1 mes.	stalež	poprečni oseb. doh./1 mes.	stalež	poprečni oseb. doh./1 mes.	stalež
Delavci						
nekvalificirani (1)	552,71	131	515,14	132	93,2	100,8
polkvalificirani (2)	843,38	1.021	853,25	967	101,2	94,7
kvalificirani (3)	1.040,36	3.151	1.013,29	3.167	97,4	100,5
visokokvalificirani (4)	1.193,60	1.112	1.209,36	1.114	101,3	100,2
delovodje (5)	1.560,07	247	1.536,09	258	98,5	104,4
skupaj delavci	1.046,31	5.662	1.036,94	5.638	99,1	99,6
Uslužbeni						
nizji strok. usl. (2)	845,44	147	849,—	149	100,4	101,4
srednji strok. usl. (3)	1.111,14	372	1.134,14	367	102,1	98,7
višji strok. usl. (4)	1.556,41	175	1.519,89	184	97,7	105,1
visoki strok. usl. (5)	1.853,30	216	1.909,84	214	103,—	99,1
skupaj uslužbeni	1.329,80	910	1.346,90	914	101,3	100,4
skupaj delavci in uslužbeni	1.085,62	6.572	1.080,17	6.552	99,5	99,7

Nihanje staleža je najbolj izrazito pri polkvalificiranih delavcih. Znižanje za 54 delavcev gre na račun nove, neustaljene delovne sile, ki zaseda začetna, pretežno polkvalificirana delovna mesta. Pri delovodjih (D 5) in višjih strokovnih uslužbencih (U 4), je bistveni vzrok staležnim odstopanjem nadomestovanja odsotnih delavcev, kar povzroča premike iz ene kvalifikacije v drugo. Glavni vzroki nihanja pri kvalificiranem kadru so: premestitve in nadomeščanja v različnih kvalifikacijah ter med mesecem sprejetih in obračunanih članov kolektiva.

Poprečni čisti mesečni osebni dohodek skupno v decembru je v primerjavi z novembrom le za 0,5 % nižji. Tudi masa izplačanega neto osebnega dohodka je bila v decembru za 0,5 % nižja. Po udaritju pa je treba, da smo obračunali december že z novimi zakonitimi prispevki,

prikazuje poprečno zaposlitev in odstotnost delavcev in

uslužbencev za mesec november—december 1968:

Zaposlenost — odstotnost	nov. 1968		dec. 1968		Indeks november = 100
	popr. stalež	%	popr. stalež	%	
poprečno zaposleni, redni in izredni plačani dopusti	6149	93,56	6108	93,24	99,3
bolovanje do 30 dni	230	3,50	258	3,94	112,2
bolovanje nad 30 dni	150	2,29	141	2,15	94,0
posojeni drugim podjetjem	3	0,04	1	0,01	33,3
pozivi oblasti	3	0,05	2	0,02	66,6
neplačani dopusti	17	0,26	15	0,23	88,2
neopravičeni izostanki	14	0,21	17	0,25	121,4
skrajšani čas — invalidi	6	0,09	10	0,16	166,7
skupaj delavci in uslužbeni	6572	100,—	6552	100,—	99,7

Stalež zajema delavce in uslužbence v rednem delovnem razmerju in vse honorarce — upokojece zaposlene za določeni delovni čas. V poprečju se je stalež v decembru primerjalno z novembrom znižal za 20 oseb — ker je bilo več obračunanih kot na novo sprejetih. Največ je bilo obračunanih zaradi neopravičenih izostankov (27 delavcev) in odhoda na odsluženje vojaškega roka (13 delavcev).

Močan je porast obolelih

do 30 dni (»krajši čas«) kar za 28 oseb več dnevno. Vzrok: bolovanje zaradi gripe. Poprečno 17 oseb je dnevno odsotnih zaradi neopravičenih izostankov in 15 oseb dnevno na neplačanem dopustu. To je tudi za naš kolektiv mnogo preveč. Potrebna bo še večja delovna disciplina in boljši izbor na novo sprejetih delavcev. Mnogi enostavno neopravičeno izostanejo od dela zaradi nameravane zaposlitve v tujini.

Tretja tabela kaže poprečne mesečne neto osebne dohodke po delovnih enotah za november in december 1968.

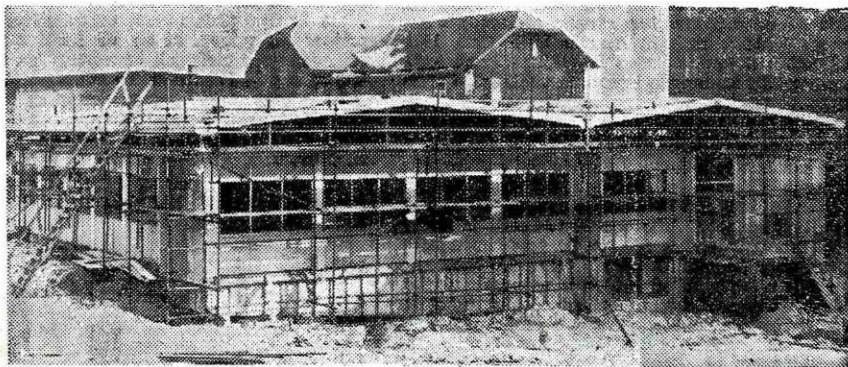
delovna enota	poprečni mes. neto os. doh.		indeks nov. = 100
	nov. 1968	dec. 1968	
plavž	1.078,14	1.035,42	96,0
martinarna	1.074,30	1.037,13	96,5
elektrojeklarna	1.104,63	1.091,84	98,8
livarne	1.102,88	1.052,62	95,4
šamotarna	877,57	1.008,10	114,8
valjarna Javornik I	1.122,81	1.082,33	96,4
valjarna 2400	1.105,17	1.029,34	93,1
valjarna Javornik II	977,07	1.032,92	105,7
valjarna žice Jesenice	1.154,90	1.097,08	95,0
jeklovlek	1.121,90	1.139,87	101,6
strugarna valjev	1.084,53	1.100,72	101,5
valjarna Bela	1.347,91	1.354,41	100,5
valjarna žice Bela	1.155,86	1.281,92	110,9
HVŽ	1.068,84	1.126,09	105,4
žebljarna	1.048,75	1.007,07	96,0
elektrodni oddelek	883,46	883,63	100,0
elektro-toplotna energija	1.185,80	1.169,90	98,6
PIV	1.180,77	1.047,09	88,7
tehnične službe	1.541,86	1.520,78	99,1
strojne delavnice	1.125,90	1.186,62	105,4
strojno vzdrževanje	1.217,30	1.217,18	100,0
gradbeno vzdrževanje	1.116,05	1.081,63	96,9
elektro vzdrževanje	1.199,27	1.176,44	98,1
RTA	1.333,16	1.269,96	95,2
transportna služba	1.095,42	1.053,37	96,2
upravne službe	1.143,27	1.157,36	101,2
OTK	1.238,64	1.285,71	103,8
pripravniki	950,34	934,31	97,3
RO	1.447,60	1.474,93	101,9
fond pred delitvijo	839,14	758,74	90,4
skupaj	1.117,15	1.115,53	99,9
štipendisti v del. razmerju	719,90	729,32	101,3
bolovanje do 30 dni	605,80	574,23	94,8
bolovanje nad 30 dni	771,62	792,84	102,8
refundacijski zahtevki	1.817,40	1.700,47	93,6
neplačani dopusti	—	—	—
neopravičeni izostanki	—	—	—
skrajšani čas invalidov	—	—	—
skupno	1.085,62	1.080,17	99,5

Po delovnih enotah so prikazani poprečni mesečni zaslužki za efektivno delo in plačane dopuste.

Primerjalni indeks kaže, da je bilo v 15 delovnih enotah mesečno poprečje osebnega dohodka nižje, v 13 delovnih enotah pa višje v decembru kot novembru. Pripravniki, katerim so se zakoniti prispevki z novim letom zvišali, dobijo razliko zvišanih prispevkov doplačano v januarju, zato so izločeni iz števila. Primerjava višine mesečnega osebnega dohodka s preteklim mesecem je možna samo v isti delovni enoti, kjer se lahko analizirajo vzroki odstopanj. Primerjati eno delovno enoto z drugo po višini poprečnega zaslužka pa je nepravilno, ker je

kvalifikacijski sestav delavcev in uslužbencev v vsaki delovni enoti drugačen.

Skupni indeks delovnih enot 99,9 % je le za 0,01 % nižji od novemberskega. Večja znižanja pa povzročajo le prejemniki, ki ne bremenijo delovnih enot kot so bolovanja do 30 dni, refundacijski zahtevki ter neopravičeni izostankarji in invalidi s skrajšanim delovnim časom. Primerjava november — december kaže, da smo ostali skoro na istih osebnih dohodkih. Manjša odstopanja navzgor ali navzdol pa so nujna zaradi samostojnega formiranja osebnega dohodka, ki je rezultat boljše ali slabše realizacije po delovnih enotah.

V zelo kratkem času je bila zgrajena nova stavba za IBM oddelek

V obratih, ki jih bomo opustili, moramo vstrajati do konca

V svojem razmišljanju ne želim zagovarjati starih obratov in starega, danes že primitivnega načina proizvodnje. Osebnost sem za zgraditev novih, modernih in visoko produktivnih obratov na Jesenicah, v kolikor je seveda za to možnost in ekonomska upravičenost. V tem vidim tudi možnost, da nas lahko samo novi obrati rešijo iz nezavidnega položaja, v katerem se že dalj časa nahajamo. In ravno tu opažam nekatera, lahko bi rekel groba neskladja, katera želim napisati.

Res je, da ne moremo primerjati lastne cene proizvodov, proizvedenih na starih napravah s ceno proizvodov, proizvedenih v modernih, skladno narejenih obratih z veliko proizvodnjo. Toda res je tudi, da ne moremo in tudi ne smemo opustiti intenzivnosti dela v starih obratih toliko časa, dokler ne zgradimo novih postrojenj in na njih popolnoma osvojimo tehnologijo. To opuščanje je opaziti pri rednem in investicijskem vzdrževanju »zastaralih« postrojenj, pri prekrbovanju z rezervnimi deli, s katerimi bi morali zamenjati že dotrajane dele strojnega parka itd.

Tudi pri proizvajalcih je opaziti opuščanje vneme za vsakodnevne malenkostne,

toda koristne izboljšave kot so: izboljšanje v organizaciji dela, pri čuvanju in izkoriščanju že obstoječih naprav, opuščanje razmišljanja o manjših racionalizatorskih in novatorskih predlogih.

Vse to se mi ne zdi prav, saj bi se po mojem mnenju v današnji situaciji, v kakršni smo, morali zmeraj bolj poglobljati v delovni proces in s svojimi izkušnjami vsakodnevno skrbeti za urejenost postrojenja, boljše organizacijo dela, boljši izp. en itd., čeprav na starem postrojenju, saj ga bomo še potrebovali in to toliko časa, dokler ne bomo nadomestili določene proizvodnje s proizvodnjo v novih obratih. Verjetno pa še dlje, ker v novih obratih manjše in bolj zah-

tevne dimenzije in kvalitete ne pridejo v poštev, te pa so za nas zanimive, saj se že dalj časa pogovarjamo, da bomo na Jesenicah proizvajali malo, to malo pa mora biti dobro, kvaliteten in donosno.

Vzemimo za primer progo 1300. Ta obrat smo obnovili pred trinajstimi leti, pa že dalj časa ugotavljamo, da je že zastarel in da je proizvodnja v njem predraga. Ne moremo pa ugotoviti, da je valjanje tanke in fine pločevine, fino, natančno in precizno delo ter da je kot tako poseben primer v valjalniški praksi. Poseben primer vidim v tem, ker tanko in fino pločevino valjamo z vročimi valji, na katerih se med delom giblje temperatura do 500°C. Če je na valjih večja temperatura, tem večja je njihova razteznost. Ta temperatura in od nje odvisna razteznost valjčne delovne površine, ki je široka 1300 mm, pa ni na vseh koncih in krajih enaka, od tega pa je odvisen dober ali slab izp. en in časovna dolžina valjanja bolj donosnih kvalit. npr. dinamo, s tem pa tudi rentabilnost obrata kot takega. Tanko in fino pločevino pri nas valjamo po 2, 3, 4, 6 ali 8 plošč skupaj, kar v drugih valjarnah ni primer. Ravno zato bi morali delo v tem obratu priznati kot fino natančno in precizno delo. Temu primeru pa dati obratu ustrezno mesto na rang listi med drugimi obrati v Železarni, pa najsi bo to glede strokovnosti, nagrajevanja, priučevanje kadra, skrbi za redno in kvalitetno vzdrževanje naprav, za dober in kolikor se da bolj natančen vložek itd.

Da so res neskladja v naših idejah in hočnjah, so orlejšmo nekaj primerov. Na progi tanke pločevine smo

že odkrili napake, ki nam povzročajo slab izp. en in tudi način, kako bi se jih dalo odstraniti. Kje so vzroki za to ne vemo, morda v bojazni po opustitvi obrata?

Ce sem prvilno seznanjen, je plan za tanko pločevino za letos 56.000 ton, mi pa razmišljamo in že dalj časa razpravljamo o našem obstoju. Mislim, da je naš obstoj in perspektiva v rentabilni realizaciji postavljene in sprejete plana, ne glede na to, ali ga bomo realizirali v stari ali v novi valjarni. Ce sem pravilno razumel načrt o integraciji slovenskih železarn, je naš idejni plan 50.000 ton tanke in fine pločevine letno. In spet je tu naša perspektiva, le s to težavo, da se bomo morali potruditi s staro progo toliko časa, dokler ne dobimo kaj boljšega.

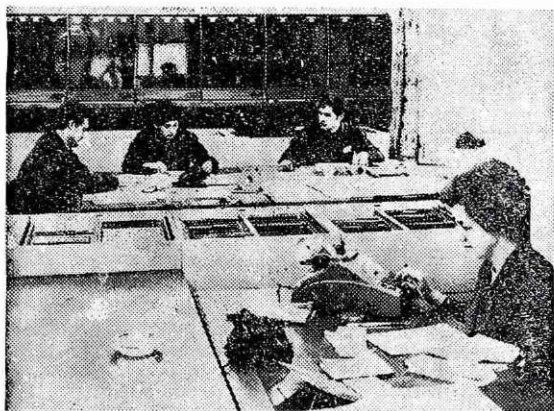
Ogledimo si današnja kapaciteta proge 1300 mm. Menim, da rentabilnost ni odvisna od kapacitete proge, pač pa od slabega ali dobrega izp. ena. Ze danes lahko izvaljamo na progi v 24 urah 160 ton najbolj zahtevne dimenzije in kvalitete dinamo ali 0,5 mm navadne pločevine, drugih dimenzij in kvalit. et seveda še več. Ce bi upoštevali in bili seznanjeni s posebnim pravilom, ki velja za valjanje fine pločevine in, ki je že odkrito, bi to zahtevno dimenzijo lahko valjali 20 dni v mesecu, kar bi pomenilo 3.200 ton samo dinamo ali samo navadne fine pločevine, to je tudi naša perspektiva.

In končno lahko trdim s polno odgovornostjo, da se da progo tanke pločevine in obrat kot tak spraviti v meje rentabilnosti. Potrebno je malo truda, dogovorov in razumevanja ter z ne veliko, a zelo potrebno investicijo. Ce začnem od zgoraj, moramo povedati, da je treba zavreči misljenje, da fino pločevino valjamo z lahkoto, sedeč in s pritiskanjem na gumbe, drugače gre pa samo. Obrat

je treba priznati kot specialen in temu se morajo prilagoditi predhodni obrati, ki nas oskrbujejo z vložkom. Treba mu je čimprej preskrbeti rezervne dele in izvršiti generalno popravilo — remont. Proučiti je treba tudi možnost podaljška paketne peči I, ker je za ogrevanje hladnega vložka, ki ga zmeraj več dobivamo s tračne ne more pravilno ogreti vložke, postala prekratka in ka. Potrebno je tudi obnoviti regulatorje valjčne delovne površine in jim povečati kapaciteto ter jih redno in kvalitetno vzdrževati ker s takimi, kakršni so, ne moremo pravilno regulirati valjčne delovne površine, ki nam, če je deformirana povzroča slab izp. en. Preurediti je treba tekoče trakove za paketnima pečema. To je potrebno zato, da lahko končno valjamo na duo II ali na duo I. Včasih je to zelo potrebno, ko pride do zastoj na duo II. Takrat temperatura na valjih pade in to povzroči slabo končno delo. Potrebno je vse valjavnice in druge, ki imajo opraviti z valjanjem in izp. enom fine pločevine, seznaniti s preciznostjo tega dela in s pravilom, ki je že odkrito in katerega moramo vsi poznati, če hočemo uspešno in rentabilno valjati fino pločevino.

Ce bomo te predloge resno premislili in jih skrbno realizirali, sem prepričan v poln uspeh.

Velimir Jovičič
valj. 1300

Glavna krmilna komanda, planiranje in lansiranje naročil

**Dopisujte
v Železarnja**

● tehnični feljton ● tehnični feljton ● tehnični feljton ● tehnični feljton ● tehnični feljton ● tehnični feljton

V sovjetski zvezi obratujejo 600 in 900 tonske SM peči

Sovjetska zveza je danes tista država, v kateri proizvajajo SM peči največje količine surovega jekla na svetu. Podvojitve skupne proizvodnje surovega jekla v zadnjih desetih letih (leta 1951 51,2 milijona ton in leta 1967 102,2 milijona ton) je omogočila intenzivna izgradnja velikih SM peči. Danes obratujejo v sovjetskih železarnah največje SM peči na svetu, ki lahko odlijejo z eno šaržo 600 in celo 900 ton surovega jekla.

V letu 1966 je bila skupna sovjetska proizvodnja surovega jekla 96,9 milijona ton. Od te količine so proizvedle SM peči z zmogljivostjo čez 400 ton nekaj več kot 55 %. Skupno 20 SM peči je imelo večjo zmogljivost kot 500 ton in šest izmed njih je lahko odlilo naenkrat šaržo težko 900 ton.

Po letu 1960, ko so pričeli v zahodnih visoko industrializiranih državah s pospešenim tempom graditi kisikove konvertorje vedno večjih proizvodnih zmogljivosti, so v Sovjetski zvezi ubrali nekoliko drugačno pot. Centralni železarski projektivni biro v Moskvi, imenovan »Gipromez«, je pričel

izdelovati projekte za 600 in 900-tonske SM peči. Zgradili so jih v železarnah Krivoj rog, Magnitogorsk in Iljč (Ždanov). K tej odločitvi so znatno pripomogle težave, ki so jih imeli z uvajanjem proizvodnje v kisikovih konvertorjih v železarnah Krivoj rog in Petrovski. Te konvertorje so predelali iz Thomasovih konvertorjev in se pri tem niso poslužili izkušenj, ki so jih s proizvodnjo surovega jekla v teh agregatih že imeli v železarnah zahodnega sveta.

Spodnja tabela prikazuje čase posameznih obratovnih faz velikih SM peči, ki obratujejo v železarni Magnitogorsk.

teža šarže v t	900	600	400
popravilo dna	0,39	0,31	0,22
zakladanje	2,55	2,15	2,11
taljenje	7,36	7,47	6,30
rafinacija	2,32	2,54	2,32
skupni šaržni čas	13,31	13,27	11,35

Šaržni čas 13,5 ur je kljub veliki tonaži peči predolg. Glavno krivdo za to nosi talilni čas, ki kaže s 7,5 ure, da je specifični dovod toplote kljub 400.000 kcal na m² kopeli in uro še vedno prenizek. Poleg tega vpliva negativno tudi vlivanje grodja, katerega pripeljejo za 900-tonsko peč v sedmih livnih ponvcih.

Da bi povečali storilnost teh peči, so pri 900-tonski SM peči v železarni Iljč poskusili tudi z uporabo kisika. Dovajali so ga skozi čelne stene peči pod plinskimi gorilci, ker ogrevajo te peči z zemeljskim plinom.

Rezultati uporabe kisika na tej peči so razvidni iz spodnje tabele:

čas delovne faze v urah in min.	brez kisika	s kisikom
popravilo dna	0,16	0,12
zakladanje	3,15	1,54
taljenje	8,57	5,59
rafinacija	2,25	1,19
dezoksidacija in prebod	0,37	0,36
skupni šaržni čas	15,30	10,00

Martin Žvab

V ponedeljek dopoldne je tragično preminil naš dolgoletni sodelavec Martin Žvab, star 44 let. Z njegovo smrtjo so družbenopolitične organizacije, posebej pa ZZB NOV in DPD Svoboda izgubile vestnega in poštvalnega člana.

Med drugo svetovno vojno je bil borec v Jese-niško-bohinjskem odredu in drugih partizanskih enotah. Za zasluge, ki jih je imel v borbi proti oku-patorju in za delo v po-vojnih letih je bil odliko-van z več odlikovanji. Menda po osvoboditvi ni bilo večje akcije na Javorniku, da ne bi aktivno so-deloval (vsakoletni kurir-ski smuk, pohodi po par-tizanskih poteh) itd.

Dolgo vrsto let je vsak dan po opravljeni službi tudi prihajal iz Javorniškega rovta, kjer je bil doma, na Ja-vornik in Koroško Belo na sestanke, seje pa tudi na oder k vajam. Nekaj časa je bil tudi predsed-nik dramske sekcije, si-ker pa je rad sprejemal tudi večje vloge in jih

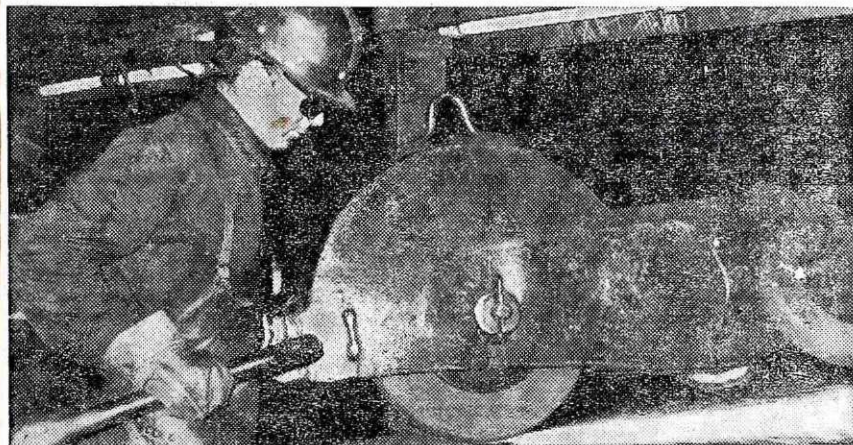
sproščeno ter doživeto posredoval gledalcem v dvorani. V spominu nam bodo ostale njegove vloge iz Finžgarjevih iger Razvalina življenja ter Naša kri, iz igre Mire Pu-cove Operacija in v Can-karjevem Hlapcu Jerneju. Zadnjič smo ga videli na odru v vlogi očeta v Li-pahovem glavnem dobit-ku. Žal je moral pred do-brim letom zaradi zdrav-stvenih razlogov odkloni-ti vlogo v dramatizirani Jurčičevi povesti Domen, pred nekaj dnevi pa je spet sprejel vlogo v igri Zveza za vse življenje.

Njegovo stalno delovno področje je bilo v samo-upravnih organih in druž-benopolitičnih organizaci-jah v Železarni. Veliko časa in pozornosti je po-svetil problematiki valjar-ne 2400, kjer je bil delo-vodja v adjustaži.

Leta 1962 in 1964 je bil član DSZ. Čeprav je bilo dela tako v Železarni ka-kor tudi v društvi in or-ganizacijah na terenu ze-lo veliko, je zaupane nalo-gue vestno in poštvalno opravljaj.

V sredo popoldne so se na pokopališču na Blejski Dobravi poslovili od njega številni njegovi pri-jatelji ter sodelavci iz varnostne službe, kjer je bil zaposlen v zadnjem času, iz valjarne 2400 in pa seveda iz organizacij in društev, zlasti tistih, v katerih je zadnja leta ak-tivno deloval.

Čiščenje gredic v profilnih valjarnah

● tehnični feljton ● tehnični feljton ●

hitrost razogljčenja % C/min.	0,17	0,25
storitev peči t/h	58,7	93,0
poraba kisika	—	33,8

Kljub takšni situaciji z velikimi SM pečmi pa so si danes sovjetski jeklarji tudi na jasnem, da je doba SM peči minila in da pripada bodočnost kisikovim konvertorjem. Zato bodo v bodoče gradili samo še kisikove jeklarne. V letošnjem letu računajo, da bodo LD konvertorji proizvedli v SZ skupno 11,7 milijona ton surovega jekla. To pa pomeni okoli 11 % celotne proizvodnje.

Precejšnjo pozornost posvečajo v SZ tudi Tandem pečem. V železarni Magnitogorsk so pre-delali 560-tonsko SM peč na Tandem peč (z dvemi kopeli) in dosegli šaržne čase med petimi in šesti-mi urami. Vendar je tudi tu situacija jasna. Tandem peči pridejo v poštev samo v že obsto-ječih SM jeklarnah, kar je mogoče s sorazmerno manjšim denarjem precej povečati proizvodnjo v obstoječi hali. Pri gradnji novih jeklarn pa tudi Tandem peč ne more konkurirati kisikovemu konvertorju.

K.

Železarski globus

NORVESKA — Tudi ta dr-žava postaja izvoznik kvali-tetne železove rude. V se-vernici Norveški je zgradila rudarska družba Sydvaranger nove naprave za proizvo-dnjo koncentrata železove ru-de, ki spadajo med najbolj čiste na svetu. S tem je na-rasla proizvodnja te železar-ske surovine od prejšnjih 1,5 na 2,4 milijona ton letno.

TURCIJA — Pred kratkim so v Ankari podpisali pogod-bo med turško in sovjetsko vlado o izgradnji tretje že-lezarnice v tej državi. Imela bo proizvodno zmogljivost milijon ton surovega jekla letno in jo bodo zgradili v bližini mesta Iskenderun (Južna Turčija). Sovjetska zveza bo dobavila vse po-trebne naprave.

Opekline v miru in vojni

Iz teh žilic začne teči precejšnja količina krvne plazme in se širiti v medcelične prostore opekega območja, ki zavoljo tega zateče. Iz enakega razloga nastanejo na poško-dovani koži mehurji, iz poškodovane površine se iz-loča mnogo tekočine. Ta pojav opazimo takoj po poškodb; najizrazitejši je prvih 12 ur, traja pa tudi do 48 ur.

S krvno tekočino (plazmo), ki se izloča iz opečene površine, zgubljajo telo vodo, beljakovine in soli. Pri globokih opeklinah se zgube razen tega tudi rdeče krv-ničke, ki jih toplota uniči, poškoduje ali strdi v samem ožilju, zaradi česar se žile zamaše (tromboza). Posle-dica tega je, da se količina krvi v obtoku zmanjša, del krvi se strdi, krvni obtok se zavre, v notranjih telesnih tkivih in organih se zmanjša količina kisika.

Posledice manjše količine kisika lahko opazujemo na ledvicah, ki zelo občutljivo in naglo reagirajo tako, da izločajo manj sečnine. Zavoljo počasnejšega krvnega ob-toka se količina krvi, ki teče skozi ledvice utegne zmanj-šati na 1/10 običajne vrednosti. Tako zmanjšane re-skrbe s krvjo in spriču tega tudi s kisikom, ledvice ne morejo držati dlje kot tri do štiri ure, zatem pa nastane-je v njih nepopravljive poškodbe.

Podobne spremembe nastanejo tudi v drugih orga-nih, le da tam niso toliko opazne kakor pri ledvicah.

Krvni pritisk se v začetku vzdržuje tako, da se žile zožijo. To stanje je prehodno, ker se kmalu spet raz-širijo, pritisk pade in utrip žile se pospeši. Zaradi iz-gube plazme se procentualna množina celičnih prvin v krvi (rdeče in bele krvničke) poveča.

Vse te spremembe tvorijo sliko šoka. Res je šok pogost spremljevalec hujših opeklin. Nastane neposred-no po poškodb ali nekoliko pozneje. V prvih 24 urah kaže enake značilnosti kakor pri drugih vrstah poškodb. Če bolnika ne začnemo pravočasno zdraviti, se utegne šok zelo hitro končati s smrtjo.

Izguba beljakovin in krvne tekočine utegne biti pri hujših opeklinah zelo velika, zato je potrebno naglo in energično zdravljenje. Organizem izgubi razen tega mnogo dušika. Kloridov je manj, uree in sladkorja v krvi pa je več. Spremembe v izločanju sečnine so prak-tično zelo pomembne, ker je po teh mogoče sklepati, koliko se je zmanjšal ledvični krvni obtok in koliko se je zmanjšala količina krvi, kar je zelo dragocen podat-ek za zdravljenje bolnika. V prvih 48 urah, ko se krvna te-kočina izloča v med celične prostore opečenega območja, je količina izločene sečnine majhna, čeprav dovajamo v bolnikov organizem dovolj tekočine. Po 48 urah poškod-ba neha otekati in tekočina, ki se je izločila v tkivo, se začne vračati v ožilje. Bolnik izloča več sečnine, ki v naslednjih 2 do treh dneh znatno presega količino te-kočine, ki jo dovajamo poškodovanemu organizmu.

Vsem tem spremembam se dva do tri dni po po-škodb pridružijo še škodljivi učinki razpadnih snovi uničenega tkiva. Pri tem nastanejo strupene snovi, ki prehajajo v krvni obtok in povzročajo v organizmu različne motnje.

Slednjič utegne shko poslabšati še okužba, za katero so opekline zelo občutljive. Okužba se pokaže navadno štiri do pet dni po poškodb in je zelo nezaželena, ker lahko ogrozi življenje poškodovanca, zavira zaraščanje ran in povzroča rast nepravilnih in neprijetnih braz-gotin.

Opekline sodijo v vrsto hudih poškodb. Teža ni od-visna samo od globine toplotne poškodbe, ampak bolj od prostranosti. Obširna opekline je ena izmed naj-hujših in najnevarnejših poškodb, ki morejo prizadeti človeško telo. Če ne upoštevamo lahkih opeklin I. stop-nje, smatramo vsako drugo opekline, ki obseže več ka-kor 10 odstotkov površine telesa, za hudo poškodbo, ki jo je treba zdraviti v bolnišnici. Za to dandanes zahte-vamo specializirane zdravnike, izučeno srednje in po-možno medicinsko osebje in posebne materialne pogoje. Ni še dolgo tega, kar so bile opekline, ki so pokrile 30 do 50 odstotkov telesne površine, skoraj 100-odstotno smrtno. Zadnjih nekaj deset let se je zdravljenje takih bolnikov znatno spremenilo. Z razvojem biološke kemi-je, spriču novih dognanj o spremembah v poškodova-nem organizmu in z uvedbo antibiotikov so se zdrav-ljenju opeklin odprla nova pota, ki so bistveno spre-me-nila usodo teh poškodb. Zdravljenje opeklin obsega se-daj naslednje ukrepe: prvo pomoč, zdravljenje v bol-nišnici in funkcionalno rehabilitacijo.

(nadaljevanje)

Bralci Zelezarja se verjetno spominjajo, da smo pred letom dni obudili spomine na pet kurirjev, ki so januarja 1945 padli v Medjem dolu pri Javorniških rovtih.

Takrat smo podatke iskali pri preživelih kurirjih in obveščevalcih, ki so se dogodka spominjali oziroma bili z njim v zvezi.

Znano je, da je od petih kurirjev uspelo samo Leopoldu Trtniku-Iztoku pobegniti Nemcem iz morilske zasede.

Na našo prošnjo je Iztok z Javornika, ki živi v Vršču, podrobno opisal dogodke v Medjem dolu. Njegovo pismo je za časopis priredil Jože Vidic in zato sledimo pripovedovanju in spominu preživelga komisarja kurirjev:

Prve dni januarja 1945, sva bila s Stefanom Demšarjem, komandantom kurirjev, na posvetovanju v štabu IV. rejele kurirske poti v Selški dolini. Poleg članov štaba so se posvetovanja udeležili vsi poveljniki in komisarji vseh štirih gorenjskih rejele kurirskih poti. Na posvetovanju smo razpravljali o možnostih, kako bi pošto čim hitreje raznašali po Gorenjski. Razmišljali smo, kaj naj ukrenemo, da bi skrajšali včasih dolgo krožno potovanje pošte. V tem smislu smo na sestanku sklenili, da ustanovimo novo kurirsko postajo na Homu, nad vasjo Podhom, ki bi prejemala pošto neposredno z Jelovice in jo po najkrajši poti dostavljala partizanskim in terenskimi enotam pod Karavankami.

Na posvetovanju smo raz-

pravljali, kako bi organizirali lastno obveščevalno službo na rejele kurirskih poteh.

V tistem času je bil pri štabu sektorja postavljen obveščevalni oficir, medtem ko so rejele linije in kurirske postaje koristile obveščevalne podatke obveščevalcev drugih enot. Za obveščevalnega podoficirja na naši kurirski poti je bil predlagan kurir Štefko Koblar, s kurirske postaje G-28.

S posvetovanja sem se vrnil na področje tretje gorenjske rejele linije. Stefan, poveljnik linije, je odšel domov, v neko vas v Selški dolini, po perilo, zato je dejal, da bo prišel kmalu za nami.

Z menoj so krenili na pot tudi tovariši, ki so bili določeni za novo kurirsko postajo na Homu. Ko smo prišli na Hom, smo kaj hitro ugotovili, da ne moremo ustanoviti kurirske postaje na Homu tako dolgo, dokler ne skopni sneg. Po sledovih v snegu bi Nemci hitro odkrili kurirsko postajo. Na Homu smo ostali samo en dan in eno noč, nato pa smo odšli na Mežaklje, kjer je bila kurirska postaja G-8. Kurirji, določeni za novo postajo na Homu, so se spočili, nato pa so se vrnili nazaj v štab sektorja.

Naslednji dan sem v spremstvu dveh kurirjev nadaljeval pot v smeri Karavank. Šli smo po naši ustaljeni kurirski poti. Pripomniti moram, da je poletni pošta z Mežaklje šla naravnost do kurirske postaje G-28, ki je bila v Plavškem rovtu

(nad Jesenicami). Pozimi je zaradi sledov v snegu kurirska pot v Karavanke vodila daleč naokrog. Z Mežaklje so kurirji nosili pošto do G-31, ki je bila blizu Dovjega, nato pa po pobočju Karavank proti Planini pod Golico, Javornškemu rovtu in naprej proti Zelenici.

Z Mežaklje smo se spustili v dolino Radovne s ciljem, da bi nadaljevali pot proti Mojstrani. V dolini Radovne smo naleteli na skupino partizanov. Nikogar nisem poznal, razen Aleša Jelenca, tedanjega sekretarja okrožnega komiteja KPJ za Jesenice. V tej skupini sem opazil starejšega partizana v uniformi, sešiti iz angleškega vojaškega blaga. Ta partizan se je pogovarjal z Jelencom, medtem pa stalno opazoval okolico. Na Alešovo vprašanje, kam gremo, sem odgovoril, da nas pot vodi proti Karavankam. Nato mi je Aleš dejal, da je v skupini član AVNOJ s partizanskim imenom Očka. Tega je spremljalo okrog 10 borcev Jeseniško-bohinjskega odreda. Aleš me je vprašal, če bi hotel pomagati Očku in spremstvu, da pridejo čez Savo, čisto iz železnice v Karavanke.

»Kurirji ste navajeni potje, je dejal Aleš. Nekaj časa sem razmišljal, saj s kurirji in po kurirski poti ni smel potovati nihče, ki ni imel posebnega dovoljenja. Ker pa je bil Očka visoki partizanski funkcionar, sem nalogo, čeprav nerad, sprejel. Nerad zato, ker je bilo v spremstvu deset nepoznatih borcev, ki bodo na

ta način seznanjeni s kurirsko potjo. Kaj če nas eden od njih nekega dne izda? Moj dvom je bil upravičen; v spremstvu je bil agent gestapa, nemške tajne policije.

Aleš je ostal v Radovni, mi pa smo z Očkom nadaljevali pot proti Mojstrani. Z večernim mrakom smo prišli na javko — bila je blizu Mojstrane — kjer so kurirji z Mežaklje menjali pošto. Vprašal sem kurirje iz Mojstrane, kakšen je položaj v vasi, ker je kurirska pot vodila poleg same vasi, v vasi pa je bila nemška postojanka. Zelen sem vedeti podrobnosti: kje se gibajo nemške patrrole, ali je svobodna pot prek vaškega mostu, kakšen je položaj na cesti in železniški progi. Ko smo se seznanili s položajem, smo določili razpored kolone. Po poti je prvi šel kurir iz kurirske postaje pri Mojstrani, ki je bil vodič, za njim pa je šla polovica borcev iz spremstva z mitraljezom. Drugi kurir je spremljal Očka z nalogo, da ga v primeru srečanja z Nemci, oziroma borbe, odpelje takoj v drugi varnejši kraj. Jaz sem šel za Očkom, drugi borci pa za menoj.

V mraku smo krenili naprej po določenem vrstnem redu. Po zaslugi domačih kurirjev in vaških obveščevalcev smo srečno prispeli čez Savo, čisto in železnico. Polovica spremstva se je vrnila, druga polovica pa je šla nadalje spremljati Očka. Tu smo se razšli. Nadaljeval sem pot proti Plavškemu rovtu do kurirske postaje

G-28. Drugi dan sem zvedel, da je Očka s spremstvom prenočil v nekem praznem seniku blizu naše kurirske postaje.

Zanesljivo lahko trdim, da so nas najprej izdali sledo-

Leopold TRTNIK — Iztok, komisar kurirjev

vi v snegu. Nemške patrrole so zjutraj poleg Mojstrane in Dovjega odkrile sveže sledi v snegu. Po sledovih so prišli do podnožja, kjer je bila nad vasjo Dovje kurirska postaja G-31. K sreči je zjutraj nekdo bорец Jeseniško-bohinjskega odreda, ki je s polovico spremstva spal pri kurirjih, šel iz bivaka in opazil Nemce, ki so se približevali kurirski postaji. Nemci so hodili počasi, ker je pot do bivaka vodila po zaledenem potoku. Tu je prišlo do borbe, ki je trajala vse do noči. Zvečer so se Nemci umaknili, na bojišču pa so pustili dva mrtva vojaka, medtem ko kurirji ni-

Martin Žvab

Pota obveščevalcev so bila zelo tvegana

Sestavek pokojnega Martina Žvaba o njegovih spominih iz NOB, smo dobili že pred nekaj meseci in ga danes objavljamo v spomin na nekdanjega borca in sodelavca.

Ko sem prišel z drugimi na novo mobiliziranimi partizani na Primorsko v kraj Novake, je bil ravno drugi bataljon Prešernove brigade s komand. bataljona Francem Jernejcem-Milčetom, poznejšim prvim komandantom Jeseniško-bohinjskega odreda pripravljen, da gre naslednji dan na Gorenjsko oziroma v bohinjski kot, č. se iz njega ustanovi jeseniško-bohinjski odred. Med mobiliziranci, bilo jih je okoli 60, nas je bilo tudi šest, ki smo imeli že po nekaj mesecev partizanskega staža. Pred tem smo bili na terenu Javorniškega Rovta na kurirski karavli kot kurirji.

Ko smo prišli v Novake,

nas je komandant Milče določil, da gremo z njim nazaj v bohinjski kot oziroma na terene Jelovice, Pokljuke in Mežaklje, kjer je kasneje operiral novo ustanovljeni Jeseniško-bohinjski odred. Milče nam je rekel, da take kot smo mi, imel nas je že za stare partizane, in domačine potrebuje v svoji enoti. Takoj drugi dan smo se napotili nazaj na Gorenjsko. Vsi smo bili zadovoljni, ker je vsak partizan vedel, da je na Gorenjskem vsaj zaradi hrane veliko boljše kot pa na že izžepani Primorski. Ko smo prispeli v Bohinj na planino Uskovoč, je bil iz drugega bataljona, kateri je pri-

šel na Uskovoč, ustanovljen Jeseniško-bohinjski odred s tremi bataljoni. V začetku so bili bataljoni maloštevilni, kasneje pa so se ojačali z novimi partizani in to iz bohinjskega kota, prav tako pa tudi z jeseniškega območja.

Določen sem bil, da grem s tretjim bataljonom, katerega komandant je bil že pokojni Anton Žnidar in da prevzamem delo bataljonskega obveščevalca. Ko sem bil takoj nekaj časa v tretjem bataljonu, kateri se je večinoma zadrževal na terenu Mežaklje, je prišel ukaz, da greva z Jožetom Ambrožičem (Fortunskim) na teren, da v Spodnjih ali zgornjih Poljanah ustanoviva obveščevalno točko, ki bo delala v okviru obveščevalnega centra Jeseniško-bohinjskega odreda. Do-

bila sva najnujnejšo opremo in smernice ter se napotila na teren.

Iskala sva najprimernejši prostor za taborišče in se nama je zdelo se najbolj primerno na Obranci, tako da bi bilo na obe strani enako daleč za zveze. Za silo sva uredila taborišče in takoj začela vzpostavljati zveze z zapniki tako z blejskega kot jeseniškega območja. Kmalu za tem je Fortunski odšel po službeni potrebi na obveščevalni center Jeseniško-bohinjskega odreda. Ker pa je bilo za našo obveščevalno točko, ki smo jo imenovali »Skala« Jesenice, predvideno, da jo sestavljajo trije člani, mi je bil dodeljen kot pomočnik Stane Valentar in kot kurir Ludvik Kejzar. V taboru, ki sva ga naredila s Fortunskim, smo se zadrževali le kratke čase. Blizala se je zima in smo morali poskrbeti za novo taborišče, v katerem smo bili potem do konca vojne. Na srečo ni bil odkrit, pa čeprav je bil oddaljen od ceste, ki pelje na Mežakljo, samo 60 metrov.

Obveščevalna služba ni bila lahka. Zbirati smo morali različne podatke, ki so služili našemu gibanju. Kako jih je obveščevalec dobil, je bila stvar njegove iznajdljivosti. Podatki so morali biti do dogovorjenega dne pripravljeni. Če smo na področju, kjer smo zbirali podatke, imeli dobrega zaupnika, je bila stvar lažja. Če pa tega ni bilo, ali pa se ni upal zahtevati dela izvršiti, potem ni kazalo drugega kot da se oblečemo v civilno obleko in gremo sami na teren po podatke.

Takrat ko so bile bombardirane Jesenice, nismo in nismo mogli dobiti nekaj podatkov. Vsak, kdor nam je o tej zadevi poročal, je poročal drugače. Aktivist Kogoj na spodnjih Poljanah mi je posodil civilno obleko in takoj sem se sam napotil na Jesenice. Šel sem tako, da sem se na Javorniki pridružil delavcem, ki so šli iz tovarne in šel z njimi skozi Jesenice. Zahtevane podatke sem dobil, ker sem si vse na lastne oči ogledal.

Ova dni po tem dogodku Nemci napadli drugo skupino borcev, ki je spremljala ta. Ta skupina je bila še malo nad nami. Tistega dne polodne okrog pol enajstih, po v kurirski postaji pošli radijska poročila. Nato zaslišimo streljanje iz bližine senika, kjer je bila še ena skupina borcev, ki so spremljali Očka. Dobro smo slišali, da so Nemci napadli skupino, toda zaradi varnosti smo se vseeno umaknili na zasedli položaje nad nabivakom.

Prvih strelah je bilo po oči hriba zopet mirno. S obzajem smo opazovali kurirsko postajo in kurirsko steno, ki je vodila okrog 100 metrov pod postajo. Kurirsko postaja je bila v grabnu neg maleda potoka, ki tudi ni zmrznil. Do kurirsko postaje je pot vodila pod vodotok, tako da je bilo kurirsko bivališče bolj varno. Sem nosil bel zaščitni pas, sem se spustil nižje, pri pristanku sem ugotovil, kaj se dogaja okrog. Z roko sem dajal kurirski položaju znake, da sem ničesar opazil. V tretjo, ko sem se zopet obr-

nil proti kurirjem, mi je kurirski postaja dal s prstom znak, naj molčim in z roko pokazal na mojo desno stran. Obrnil sem glavo in nad kurirsko postajo opazil Nemce v belih plaščih, ki so se na smučkah vračali iz akcije. Opazoval sem jih vse do neke kmetije v Plavškem rovtu. Tja je že pripela druga skupina Nemcev, ki je s seboj vodila ujete partizane, ki so spremljali Očka. Toda Očka je že prejšnji dan zgodaj jutraj vstal in nadaljeval pot.

Ti dogodki so bili že posledica izdajstva. Prejšnjo noč je namreč pobegnil eden izmed borcev, ki so spali v seniku, jutraj pa je pripeljal Nemce, ki so z lahkoto ujeli njegove tovariše.

Po teh dogodkih sem se s kurirski postaje v Plavškem rovtu za nekaj dni preselil h kurirjem v Jeseniških rovtih, od tam pa sem 21. januarja popoldne prispeval na kurirsko postajo G-22, ki je bila nad Javorniškim rovtom. Kurirji so mi povedali, da na njihovem območju ni ničesar novega. Vse je bilo kot po navadi. Bil je to navaden dan vojne. (nadaljevanje prihodnjic)

Anekdoti

Fizik in matematik Albert Einstein je potoval z vlakom. V oddelek pride spretnik in zahteva vozne listine. Einstein išče po vseh žepih, a ni prtljage, na klopi in na tleh, toda listina ni ni-

Bom pa malo pozneje prišel, reče ljubezni spretnik, ki je prepoznal učena.

»Tem mi ne bo dosti pomagano,« odgovori povsem mirno ustanovitelj relativnosti teorije, »če ne najdem drugega lista, ne bom več kam potujem.«

Alberta Einsteina so povabili na večerjo. Gospodinja je bila v globoko dekoltirani obleki in z dragocenim nakitom nenavadno lepa in mikavna. Drugače zelo zadržani fizik jo je zato nenehoma občudoval.

»Zadnjič, ko ste me srečali v preprosti volneni obleki, pa ste bili hladni kakor kamen,« se je spomnila gospodinja.

Einstein se je nasmehnil in rekel:

»Volna je pač slab prevodnik.«

Ob neki priložnosti je obveščevalni center nujno in takoj potreboval neke zelo važne podatke. Vedel sem, da do teh podatkov ne bom prišel drugje kot da grem sam na postojnišče, ki zaupniku in da skupaj rešiva, računam sem tudi na pomoč vodje obveščevalne točke Stol, ki je na terenu Javorniškega rova, njen vodja pa je bil moj Salosida — Peter. Našel sem se, da grem naj do Petra in šele, če prišel ne bom dobil iskanih podatkov, bom šel k aktivisti.

Odlučil sem se, da ne grem po kurirski poti, pač pa grem kar čez Podkočno do Javorniškega rova. V večernih urah sem proti Poljanam, oblečen v civilno obleko in s prstom, pod katero sem imel MP pištolo. Ko sem prišel do Poljane, sem tam dočkal dva Jeseniško-boskega odreda, ki sta imela od štaba dovoljenje, da gresta na Poljane, da postavita z domačimi, oziroma z aktivistom Klinarjem. Le-ta naj bi jima pre-

strelbel smuči, ker kot kurirja bi jih v zimskem času rabila. Ker sem imel sam isto pot, smo se dogovorili, da pot naprej nadaljujemo skupaj. Oba sem namreč poznal, bila sta Ludivik Lavrinec in Ivan Beguš, oba doma z Javornika in sta bila kurirja Jeseniško-bohinjskega odreda. Razložil sem jima našo pot in sicer: čez Poljane na Podkočno, kjer bomo po brvi prečkali Savo, od tam dalje do bivše gostilne Hafner, tam bomo prečkali cesto, potem za progo in za Stražo do stanovniške hiše v Trebežu, kjer je stanoval aktivist Klinar. Predno smo nekoliko stran od gostilne Hafner zavili mimo Breganta za progo, smo srečali šest Nemcev. Bili so zelo glasni in se pogovarjali o vsebini filma, ki so ga gledali. Ker sta oba omenjena tovariša imela le puške in sta jih nosila v rokah, sta jih, ko smo se srečevali z Nemci, imela za hrbtno, po srečanju pa sta jih premaknila pred sebe, tako da se je vse srečno končalo. (dalje prihodnjic)

»Taka je bila plemiška gospa Julijana Kazianer. V protestantizmu je morda videla možnost razširitve svoje fevdalne posesti na račun papeških briksenskih škofov. Zato je nudila do konca pomoč protestantskim pridigarjem in bila tudi zadnja v naših krajih, ki so ji protireformacijski komisariji upali stopiti na prste. Ko so se morali pred protireformatorji zateči v grad radovljiški protestantski pridigarji, pa tudi zasipski protestantski predikant Kuplenik in drugi, je v gradu dala zgraditi protestantsko molilnico, v kateri je pridigal tudi Jurij Dalmatin, prevajalec Biblije, ki so jo, kakor veste, katoliški protireformacijski komisariji plenili in sežigali na grmadah, čeprav katoliškega slovenskega prevoda niso imeli, kakor niso imeli še nobene slovenske knjige. Prvo nam je dal, kakor veste, začetnik protestantizma med Slovenci Primož Trubar, najboljše delo, Biblijo, pa nam je dal, kakor veste, Jurij Dalmatin. Gledano s te strani je Julijana Kazianer, ki je ščitila Dalmatina in slovenske protestantske pridigarje opravila pozitivno delo. Toda krivica, ki jo je delila tlačanom, je bila večja, da bi nepisni tlačani mogli videti krivici čez zid. Tlačani so v njej videli tiraniko, tlačiteljico, sovražnico, zato so sovražili tudi protestante, ki jim je gospa odpirala vrata svojega gradu in jih ščitila. Zato so bili na strani papeških inkvizitorjev, kakor lahko po pravici imenujemo nasilne pokatoličevalce, ki so z nasiljem izkoreninili protestantizem na naših tleh, predvsem na blejsko-bohinjski in radovljiški briksenski posesti, kjer so si tlačani briksenskih škofov obetali od protestantizma osvoboditve od tlačanstva in vrnitev stare pravde, a so se na-

in podoba pod pisateljskim peresom. Toda za pisanje je vselej premalo časa. Niti tisočinko tega, kar nosiš v sebi, ne moreš ustvariti v enem samem življenju, pa če bi pisal štirindvajset ur na dan. pisal brez počitka, brez jedi, ko bi bilo mogoče. Človek bi potreboval tisoč življenj, da bi lahko izpisal vse, kar se v njem poraja v enem samem življenju... Vidite, v kakšne misli me je spravil Cankar...»

»Ne, Cankar, Marej, zaradi katerega smo improvizirali Cankarja,« pravi Stane s svojim basom, ki njegovo govorico dela vsaj za uho počasnejšo od govorice drugih.

»Da, s 'Hlapci' smo mu podkurili,« pravi Tomaž, še vedno krepak človek, vaje težkih valjajevskih klešč, čeprav je že v štirinajsetem letu starosti, dober nepogrešljiv delavec, saj bi ga drugače uprava industrijske družbe že postavila na cesto, ker ima Tomaž že celo vrsto let »črno piko« ne samo v tovarni, marveč tudi na policiji in žandarmeriji kot eden prvih komunističnih organizatorjev v revirju, prijatelj pokojnega Tinetovega očeta in prav tako kakor Tinetov oče neuklonljiv človek, ki pozna policijske zapore in sodnijske ječe, saj je pred leti osedel osem mesecev strogega zaporu s postom in trdim ležiščem, ker je pred leti prav na božič popeljal čez hribe dva ilegalna komunistična funkcionarja, česar ni mogel tajiti, ker ga je ovadila avstrijska policija, ki ji je po nesreči padel v roke, zato pa je pred deželnim sodiščem v Ljubljani pri soodložitvi z zaprtimi funkcionarjema izjavil, da »teh dveh gospodov ne pozna, da sta bila popolnoma druga, čeprav sta se izdajala pod imenomom zaprtih in ju tako rešil.«

»Prišel je vohljat,« pravi in misli na Mareja France, prav tako eden od starih, prvi blaginik komunistične stranke v revirju, ko je smela delovati še v legalni. Tudi njega ječe niso omajale, čeprav so ga zapirali že tisto leto po »Obznani« zaradi pisma, naslovljenega na izgnanega prvega predsednika revirske komunistične stranke, ki živi zdaj na Koroškem in ki je tisto leto, ko so se morali zateči v inozemstvo prvi preganjeni komunistični voditelji, vzdrževal javko onstran meje in h kateremu se je pred aretacijo poleti pred desetimi leti zatekel bratranec pokojnega Kosirnika, potem pa prevzel kurirsko službo, dokler ni nekega dne, ko se je po ilegalnem prihodu vračal zopet čez mejo, naletel na orožniško patruljo, ki ga je prepoznala in aretirala na lastno pobudo, kakor so izjavo žandarjev, ki sta Kosirnikovega bratranca prišla in ga ukenjenega pripeljala v dolino, prebrali na sodišču. V svoji službeni vni mi sta seveda aretiranca tudi preiskala in našla pri njem zasebno Francetovo pismo in najbrž uganila, da ni tako zelo zasebno, ker je v njem pisalo, da je siva dolina v žalostnih jesenskih dneh še bolj siva in da še vedno »igrajo tarok z Marejem, pri katerem ima Marej vedno več sreče, kar je seveda pomenilo, da so časi za gibanje vedno težji, da gibanje izgubila ljudi, ki jih je v komunistične vrste pripeljal čas, ko je dišalo po zmagi revolucije in ko so se gibanju, od katerega so si obetali mnogi tudi osebnih koristi, pridruževali različni ljudje s šibkim ali špekulantskim značajem, taki, ki so se po »Obznani« vračali k socialnim demokratom ali pa vstopali v vrste narodne strokovne ali krščanske strokovne zveze, tja pač, kjer so menili, da bo zanje najbolje in da si bodo najlažje zagotovili milost »višjih«, prišli do bolj plačanega delovnega mesta v tovarni in se izognili redukcijam, ki so pretile najprej ljudem, ki se niso izneverili komunizmu, razen če so bili na svojem delovnem mestu boljši od onih, s katerimi bi jih lahko nadomestili.

Ni bil samo Marej, ki je prvi vrzel puško v korozi in se uveljavil kot revirski socialno demokratski »diktator«. Bili so tudi drugi, med njimi celo prvi podpredsednik komunistične stranke v revirju, ki je po prvih pretresih in terorju, ki je udaril po organizaciji, že po dobrem letu ilegale pozabil na svoje »komunistično« prepričanje in se ponudil klerikalcem, tako da je danes zvest hlapec bojevitega kaplana Kreuzmanna. Kljub temu pa je pred slabimi šestimi leti prišel v škripc, ker ga je ovadil neki tihotapec, da mu je prinašal prepovedano komunistično literaturo v času, ko je bil še komunist.

SIVO MESTO

posled morali ukloniti katoliški sili, če niso hoteli biti pregnani na tuje ali pa umreti na natezalnicah in drugih mučilnih orodjih ali pa končati na grmadi ali vislicah ali kako drugače. Sicer nisem človek, ki bi pisal zgodovinske povesti. Toda snov iz tega obdobja me mika, kakor je verjetno mikala tudi Cankarja, čeprav se je ni lotil in je to omenil samo v »Hlapcih«. Taka povest, če jo hoče dobro napisati, terja časa in študija, da postaneš v tistem času doma, čeprav bi te povesti ne pisal zaradi zgodovine, marveč zaradi sedanjosti, da bi ji pokazal zgodovinsko zrcalo, v katerem bi lahko ugledali svoj obraz, svoje težnje, svoje napake, odnose in naposled spoznali, da se pravzaprav, kar se človeške pravice in krivice tiče, ni prav nič spremenilo in da je včeraj še vedno danes in da bo ta včeraj in danes lahko še tudi jutri in pojutrišnjem, vse dotlej, dokler pravica onih zgoraj ne bo tudi pravica onih spodaj, oziroma, dokler bo pravica onih zgoraj krivica za one spodaj, dokler bodo vladajoči in vladani, dokler bo svoboda vladajočih nesvoboda vladanih in dokler ne bomo sebe in družbe lahko odvojili od zgodovinskega zrcala in rekli, da smo res drugačni in da je iznad nas in iz nas samih izginilo vse, kar človeka tlači, ga dela nesvobodnega, ubogega in proti vladajoči pravici krivice nemogočnega. Če človeštvo tega ne bo doseglo, je sleherni boj jalov! Mi upamo, da ni in da za svoje upanje ne bomo ogoljufali ne sebe, ne človeštva... Drugače bomo še vedno vnuki tiste drhali, gnile drhali, ki je po protireformaciji na Slovenskem ostala in nas spremenila v hlapce, v hlapčevsko ljudstvo, v ljudi, ki se puste vladati in zatirati in ki si ne upajo ničesar tvegati, da bi udarili po krivici, po sleherni krivici, ki jo trpimo... Eh, vidite, kam me je zaneslo. To so misli, ki se nenehno gnetejo v možganih in ki bi vse rade dobile življenje

Po občnem zboru kluba jeseniških študentov

Klub jeseniških študentov je imel v petek, 17. januarja, v prostorih Delavskega doma pri Jelenju svoj redni letni občni zbor. Večina Jeseničanov žal sploh ne ve, da ta klub obstaja že od 1963. leta; verjetno to izvira iz precej očitnega življenjskega kluba, ki pa ima globoke korenine na eni strani v nezainteresiranosti samih študentov, na drugi pa v izredno slabem finančnem položaju kluba, kar ima za posledico tudi manjšo aktivnost. Klub združuje študentje visokih in višjih šol z območja jeseniške občine, ima pa redne, izredne in častne člane. Redni člani kluba so lahko vsi študentje občine Jesenice, pa tudi iz drugega območja, če so štipe-disti naše občine. Izredne člane predstavljajo bivši študentje, ki so že končali študij, ali pa dijaki zadnjih letnikov srednjih šol; častne člane pa izvoli skupščina kot priznanje za posebne zasluge pri sodelovanju v klubu.

Namen kluba ni, kot bi si kdo napačno predstavljal, le zabava študentov, nasprotno, ta je sekundarnega značaja. Na prvem mestu je pomoč pri taki obliki vprašanj kot so štipe-dije, brezobrestna posojila, stanovanja v študentske mnaselnje in podobno. Sicer pa statut jasno nakazuje nalogo kluba: skrb za socialno-ekonomski položaj študentov s tem, da zastopa koristi in mnenja študentov pri skupščini občine Jesenice, gospodarskih organizacijah ter ostalih družbenopolitičnih organizacijah (SZDL, ZMS itd.); navezuje stike z gospodarskimi organizacijami in organizira posvetovanja štipe-ditorjev s štipe-disti; skrbi za kulturno in družabno življenje svojih članov z organizacijo kulturnih prireditvev, družabnih večerov, akademskega plesa; skrbi, da

so študentje seznanjeni z gospodarsko, družbeno in politično problematiko v občini (s seminarji, posvetovanji in ekskurzijami); sodeluje z občinsko štipe-dijsko komisijo pri reševanju kadrovske in štipe-dijske problematike; skrbi za športna udejstvovanja in rekreacijo članov z organizacijo športnih srečanj, smučarskih tekmo-vanj in izletov, taborjenj; skrbi za povezavo s srednješolci, organizira posvetovanja o visokošolskem študiju; skrbi za povezavo z ostalimi pokrajinskimi klubi, predvsem na kulturnem in športnem področju ter izmenjavo izkušenj pri delu.

Vsekakor je delo kluba zelo široko, njegovi cilji so koristni za prav vse člane; večja organiziranost je vedno v pomoč študentom. Posebno sedaj, ko je možnost za pridobitev sobe v študentskem naselju zelo aktualna, saj vemo, koliko podkupnin in podobnih nemarnosti je pove-zano s tem, bo za novince pomembno, da ne bo sam, da bo imel za seboj organizacijo. Prav tako pa je za študente važna povezava z različnimi organizacijami in društvi, kamor se bodo po končanem študiju po strokovni ali delovni dolžnosti vključevali.

Občni zbor se je odvijal po naslednjem dnevnem redu: poročilo o delu kluba, sprejetje programa o delu kluba, obravnavanje statuta, razrešnica staremu in izvolitev novega odbora ter razno. Predsednik je podal jasno sliko lanskega leta, delovanja, ki se kaže skozi prizmo izredno slabih finančnih razmer. Uspešno jim je sicer prirediti brucovanje, ki pa je bilo finančno neuspešno. Računali so na pomoč raznih organizacij, vendar je le podjetje Univerzal prispevalo 300 N din. Organizacije brucovanja so se lotili takorekoč brez denarja. Poleg tega pa je še breme vsega dela ležalo na ravnemih posameznih študentov. V program dela pa so člani kluba ponovno sprejeli organizacijo brucovanja (po-drobnosti bodo določili kasneje), seveda pa optimistično upajo na podpre podjetij, predvsem Železarne in občinske skupščine. Viri dohodkov kluba so dotacije Železarne, Skupščine občine Jesenice in pa denar, ki ga klub ustvari z lastno dejavnostjo; izkazalo pa se je, da so ti viri lahko zelo »nezanesljivi«, na primer zaradi slabega finančnega stanja Železarne.

Dogovorili so se tudi, da bodo takoj po zimskih počitnicah organizirali na jeseniški gimnaziji ciklus predavanj, namenjen letošnjim maturantom, ki se bodo vpisali na ljubljansko Univerzo ter druge visoke in višje šole. Seznanili jih bodo z načinom samega študija na posameznih fakultetah, z orga-

nizacijo študentskega življenja, z načinom štipe-diranja. Novinec se ob prihodu v tuje mesto pogosto znajde v nešteti težavah, če odšteje-mo krizo, ki spremlja »brucac« s pričetkom predavanj, saj je to pogosto pravi prepad zanj. Veliko dijakov se vpiše na posamezne fakultete, zelo slabo seznanjenih z zahtevnostjo študija in sposobnostmi, ki jih morajo imeti zanj, kar pogosto vodi k neuspehu, v izgubo leta z vsemi tistimi materialno-socialnimi posledicami, ki imajo tolikokrat zelo usoden pečat. Zato so člani kluba že določili posamezne predavatelje, posebno, ker je ravnanje študentov gimnazije pokazalo zanimanje za taka predavanja.

Klub bi zelo rad navezal stike z ostalimi pokrajinskimi klubi, na primer s koroškimi, mariborskimi, goriškimi študenti, ki zelo uspešno delujejo. Že lani so hoteli organizirati »pознаvno srečanje in športno tekmo-vanje, vendar je načrt zaradi pomanjkanja denarja propadel. Precej so govorili tudi o tem, kje bi se lahko najbolj uspešno sestajali, ali v Ljubljani — v študentskem naselju, ali na Jesenicah.

Popravili so tudi nekaj točk v temeljnih določbah statuta, zlasti tisto, ki pravi, da je član kluba lahko le študent iz jeseniške občine ali pa, če je štipe-dist naše občine. To točko so popravili tako, da je član lahko tudi, če je absolvirati katerokoli jeseniško šolo in če je plačal članarino.

Na koncu so izvolili tudi nov odbor kluba. Člani odbora so voljeni za dve leti, po preteku mandata dobe lahko ponovno kandidirajo za novi odbor, vsako leto pa se voli samo polovico članov odbora.

Spregovorili so tudi o organizaciji različnih izletov, seveda, če bo na razpolago denar. Če bi člani pokazali zanimanje, bi bila koristna tudi uvedba različnih predavanj s poljubnih področij. Kakorkoli že, možnosti za delo in udejstvovanje je dovolj, odpraviti je treba le dva problema: najprej je treba poskrbeti za večjo organiziranost, popularizacijo kluba in zainteresiranost pri študentih, drugič pa — na ustrezen način je treba rešiti finančno vprašanje. Če bodo pokazali večjo organiziranost in določene uspehe, bodo prav gotovo našli pomoč tudi pri Skupščini občine Jesenice in ne samo pri Železarne, saj gre končno tu za njihove štipe-diste, za njihove bodoče sodelavce.

Ob koncu novoizvoljenemu odboru želimo čimveč uspeha ob vodenju kluba jeseniških študentov pa, da bi uredili svoje naloge in da bi bil v resnično pomoč študentom v njihovem delovanju. M.

Sto let slovenskega gasilstva

Letos bomo slovenski gasilci slavili stoletnico, odkar je bilo v Metliki ustanovljeno prvo prostovoljno gasilsko društvo na Slovenskem.

Ob tem velikem prazniku slovenskega gasilstva je plenum Gasilske zveze Slovenije sklenil, da se ta veliki jubilej gasilcev proslavlja skozi vse leto. Ker gasilske organizacije temelje na globokih človeških načelih, tovariški pomoči v nesreči, pomoči človeku, kadar je v nevarnosti njegovo življenje ali imetje, moramo to plemenito stoletno tradicijo našega gasilstva nenehno gojiti in ohranjati ter vse, kar je bilo v naši preteklosti svetlega, razvijati še naprej. To je ogromen prispevek k našim celotnim družbenim naporom.

V zgodovini gasilstva imamo mnogo velikih dejanj, s katerimi so se naši gasilci v tej stoletni dobi izkazali pri požarih in elementarnih nesrečah ali drugih dolžnostih. Ta dejanja naj bodo vzor in spodbuda mladi generaciji, da bi še bolj pristopala v to humano in družbeno potrebno organizacijo.

Da bomo slovenski gasilci ta stoletni jubilej v Metliki dostojno proslavili, moramo še dvigniti kvaliteto našega članstva in naših gasilskih organizacij ter vse naloge vestno in poštrevno izvrševati.

Zelja Gasilske zveze Slovenije in vseh gasilskih društev je, da bi ob stoletnici gasilstva sodelovale tudi vse ostale društvene in družbeno-politične organizacije. Le s skupnimi močmi bomo lahko uspešno proslavili stoletni jubilej slovenskega gasilstva.

Jože Varl st.

Še več mladih v planinsko društvo

Tudi UO planinskega društva na Javorniku je pripravil vsa potrebna poročila za občni zbor, ki bo v soboto, 25. januarja v dvorani osnovne šole na Koroški Beli. Rezultati, ki jih dosega društvo pri svojem delu, so tolikšni, da društvo lahko uvrstimo med najmočnejše na Javorniku tako glede števila članov, kakor tudi zaradi dejavnosti. Da bi našim bralcem posredovali nekaj podatkov o problematiki društva in nalogah, ki jih bo treba opraviti, posredujemo kratek povzetek iz poročila predsednika Franca Svetina.

V uvodni besedi je rečeno, da je planinska organizacija množična in humana, ki članstvo navaja k duševni in telesni rekreaciji. Stremi za tem, da bi ljudje zdravo živeli in se aktivno udeleževali v planinah. Tu je še varovanje naravnih lepote, dvigovanje narodne zavesti, s tem pa planinska organizacija postaja vse bolj pomembna tudi kot telesno-vzgojna panoga. Planinska organizacija ima to prednost, da se s planinstvom lahko ukvarjajo mladi od otroških let dalje pa vsi ostali do pozne starosti. Tako predstavlja planinska organizacija celo armado članov. Lahko si jo predstavljamo kot drevo z dolgimi in močnimi koreninami in številnimi izrastki (alpinisti, jamarji, gorski čuvarji in mladi, ki pa so bodočnost planinske organizacije).

Planinska organizacija je lani praznovala delovni jubilej — 75-letnico usatnovitve. Planinci z Javornika so bili na proslavi v Logarski dolini lepo zastopani in prav tako tudi v Ljubljani. Društvo šteje več kot 900 članov, od tega je 112 mladincev in 125 pionirjev, kar predstavlja 27% vsega članstva. Med najvažnejšimi nalogami, ki naj bi jih opravil UO, ki ga bodo izvolili v soboto zvečer, je prav gotovo, pridobivanje novih, zlasti mlajših

članov. Dolžnosti v odboru bo treba razdeliti tako, da bodo imeli člani tudi konkretne naloge. Posamezne ko-če oziroma postojanke naj bi se vzdrževale z lastnimi sredstvi, poenostaviti bo treba poslovanje v postojankah, mladinskega odseka pa naj diti vsestransko organizacijsko in finančno pomoč.

V svojem poročilu predsednik pohvali delo mladinskega odseka, ki je bilo zelo uspešno. Prav bi bilo, da bi vključili še več mladih ljudi, to pa bi bila osnova za ustanovitev alpinističnega odseka. Člani mladinskega odseka so bili delavni in zastopani na vseh pomembnejših akcijah. Sodelovali so tudi pri Titovi štafeti s Triglava, Jalovcu in preko Karavank ter pri planinski štafeti, ki je ponesla pozdrave na zasedanje AVNOJ v Jajcu. Zadovoljni so tudi z delom markacijskega odseka, razen tega pa imajo štiri planinske postojanke, ki jih oskrbujejo. Z oskrbovanjem postojank imajo precej težav, med drugim zato, ker nimajo obratnih sredstev, nadalje pri nastavitvah oskrbniškega osebja ter pri prenašanju materiala k postojankam.

Odbor pri planinskem društvu pričakuje, da bodo člani na občnem zboru v razpravi sodelovali z novimi predlogi in nasveti, ki bodo napotilo za akcijo. or

Anekdoti

Igracij Borštnik, veliki gledališki igralec, se je pogovarjal z režiserjem podeželskega gledališča in se mu pohvalil:

»Ko smo pri vas igrali »Ilamleta«, so vsi igralci dobili odlikovanja za realistično igranje.«

»Naši igralci se pa še bolj vživijo v svoje vloge,« je razlagal vaški kulturnik. »Ko smo pri nas igrali Schillerjeve Razbojnice, so vsi igralci še osem dni po predstavi — kradi.«

Francoskemu moralistu Chamfortu je neka vovca zapala, da bi se rada spet poročila. On pa ji je svetoval:

»Na vašem mestu bi tega ne storil; saj je vendar velika prednost nositi ime mo-ža, ki ne more storiti nobene neumnosti več...«

Za bolj načrtni razvoj otroškega varstva

O otroškem varstvu je bilo doslej že veliko spregovorjenega, napisanega pa tudi marsikaj narejenega. Še pred desetimi leti smo imeli v jeseniški občini komaj dve vzgojno varstveni ustanovi, ki sta imeli v varstvu vsega 198 predšolskih otrok. V tem času pa smo s prizadevanjem nekaterih skupnosti in drugih dejavnikov dobili še nove ustanove. Take ustanove so bile ustanovljene na Plavžu, Podmežaklju, na Blejski Dobravi, na Hrušici in v Kranjski gori. Sedaj imamo v občini sedem vrtcev — ustanov za vzgojo in varstvo otrok, v katerih je v varstvu 350 predšolskih in 31 osnovnošolskih otrok.

Ceprav je bil dosežen precejšen napredek na tem področju, je ostalo družbeno varstvo otrok še vedno deficitarno v odnosu do potreb, ki jih odpira vedno večje vključevanje žena v delovni proces. Občutno potrebo po družbenem varstvu otrok pa ne narekuje samo veliko število zaposlenih mater, temveč tudi to, da se sestav naše družine zelo hitro spreminja. Vedno bolj prevladujejo majhne družine — starši in otroci — medtem ko je vedno manj klasičnih družin, v katerih so tudi stari starši. Sodobna družina je vedno bolj odvisna od dela v družbi, v katerega se vključujeta oba roditelja. Na ta način se spreminja način življenja in dela v družini, mati postane dvojno obremenjena — v službi in doma. V času, ko so starši zaposleni, ostajajo otroci pogosto brez pravega varstva, ali pa je to varstvo zelo težko primerno organizirati. Pa tudi sicer obojestransko zaposlenim staršem neprestan primanjkuje časa za strpnost pri zahtevnem in dolgotrajnem procesu vzgoje otrok. Ceprav je bilo koncem leta 1968 v naši ob-

čini od 12.228 vseh zaposlenih le 3.546 ali 28,9% žensk, v Sloveniji pa je od vseh zaposlenih kar 40,8% delavk, lahko trdimo, da je potreba po večji družbeni intervenciji za boljše varstvo otrok očitna. V to nas prepričajo številni podatki, ki nam dokazujejo naše sedanje zmogljivosti in potrebe.

V občini imamo po nepopolnih podatkih 3.981 družin, ki imajo predšolske in osnovnošolske otroke, v teh družinah pa živi 5.944 otrok, od katerih je 2.776 predšolskih, 3.168 pa osnovnošolskih otrok. Samo med osnovnošolskimi otroki je 1.458 ali okoli 43% vseh učencev iz družin, katerih starši so obojestransko zaposleni. Poleg tega je v šolah še 252 ali 7,5% otrok, ki imajo samo enega roditelja, kar pomeni, da je nad 50% osnovnošolskih otrok obojestransko zaposlenih staršev. Naše osnovne šole so že v letu 1967 ugotovile, da je med šolarji kar 59% takih, ki so v prostem času brez vsakega nadzora, pri čemer lahko domnevamo, da je pre zaposlenost staršev vzrok nezadost-

ne skrbi za otroke, za njegovo osebno varnost, vzgojo in razvoj njegove osebnosti, pri tem pa ne trpijo le otroci, temveč tudi starši, ki po drugi strani želijo nuditi otroku čim več. Ker je varstvo otrok posebnega družbenega pomena in presega okvire občinske zmogljivosti, je skupščina SR Slovenije pred enim letom sprejela zakon o skupnostih otroškega varstva in o financiranju nekaterih oblik otroškega varstva v Sloveniji. Po tem predpisu je določen skupščinski sistem samoupravljanja dejavnosti otroškega varstva, določeni so načini in viri zbiranja denarja za pospešeno širjenje kapacitet in izboljševanje pogojev za družbeno varstvo otrok.

Omenjeni predpis predvideva, da se v občinah formirajo posebne skupnosti otroškega varstva. Tako skupnost ima svojo skupščino, v katero delegirajo zainteresirane delovne in druge organizacije svoje predstavnike. V naši občini so bile izvedene doslej že vse priprave za ustanovitev take skupnosti. Ustanovna skupščina se je sestala v ponedeljek, 20. januarja t. l.

Medtem, ko se je v letu 1968 zbralo okoli 270.000 N dinarjev, se bo v letu 1969 zbralo približno 550.000 N dinarjev namenskega denarja za razširitev kapacitet in izboljšanje pogojev otroškega varstva. Ta denar pa bo mogoče koristno uporabljati samo na podlagi ustreznega programa razvoja otroškega varstva. Iniciativni odbor za ustanovitev občinske skupnosti otroškega varstva je s tem v zvezi pripravil vse potrebno, da se tak program izvede. V ta namen bo izvedena v naslednjih dneh posebna anketa, s katero se bo zbralo vse tiste podatke, ki bodo solidna osnova nadaljnjega programiranja otroškega varstva. Gojenke četrtega letnika jeseniške šole za medicinske sestre bodo obiskale vse družine, ki imajo predšolske ali osnovnošolske otroke, z namenom, da izpolnijo anketni list, ki bo služil samo za sestavo programa oziroma za študijske namene.

V kolikor bodo starši resnično sodelovali pri izvedbi ankete, bodo zbrani podatki lahko bistveno pripomogli k usmerjanju politike glede nadaljnjega razvoja vzgojno-varstvenih ustanov in k zagotovitvi ugodnejših pogojev otroškega varstva. Tako sodelovanje od staršev tudi v upravičenosti pričakujemo, saj spada urejeno otroško varstvo med najmočnejše preventivne socialne dejavnosti, ki zahtevajo mnogo vestranskih prizadevanj in konstruktivnega dela v dobro otrok in nas vseh.

Pavle Dolar

Jeseniški taborniki na lanskeletnem taborjenju na Sutjeski

Pri Ljubljana transportu se usmerjajo v turistično dejavnost

Ko je podjetje Ljubljana transport — delovna enota na Jesenicah prevzela v upravljanje zdravilišče Franc Rozman v Gozd Martuljku, so se v svojem poslovanju bolj usmerili tudi na čisto turistično dejavnost. Navezali so stike z občinsko Zvezo za telesno kulturo v Novem Sadu in že lansko leto je v Gozd Martuljku in drugih krajih Gorenjske letovala okoli 800 mladih Novosadčanov. Že prej so na drugi strani na pobočju uredili smučišče, postavili so dve prenosni vlečnici, tako da je bilo poskrbljeno tudi za smučanje. Za letošnjo zimo so uredili tudi bežonsko ploščo v velikosti 40 x 20 metrov, kjer je na naravnem ledu možno drsati. V hotelu Spik, kot ga sedaj imenujejo, pa niso samo mladi turisti iz Vojvodine, temveč tudi veliko gostov iz sosednje Italije. Prav to pa jih sila k temu, da bodo po vsej verjetnosti še letos začeli z novogradnjo — samostojno stavbo in prizidek dosedanjemu hotelu s sobami B-kategorije. Takrat pa bodo lahko zadovoljili tudi zahtevnejše goste.

Pred dnevi smo imeli priliko razgovarjati se z Janošom Toma, enim izmed organizatorjev letovanja iz Novoga Sada. »Najprej je potrebno nekaj števil«, je začel pripovedovati. »Prejšnje leto je v treh izmenah letovalo 800 otrok, v letošnji zimi pa jih bo kar 1300. Naš namen je, da mladino navadimo izkoriščati počitnice tudi v zimskem času, v planinah in ne samo ob morju. Poleg tega je letovanje v planinah pozimi koristno za otroke tudi iz zdravstvenega stališča, saj je Vojvodina ravna na nezdruženi pogoji.

V prvi izmeni nas je v Gozdu 285, v Mojstrani 55, v Kranjski gori 86 in Bohinju 38. Mladi so zelo zadovoljni, tako s prenočitvami, kakor tudi s hrano. S podjetjem Ljubljana transport smo vzpostavili koristno sodelovanje in če kdo ne bo pokvaril tega, bomo to sodelovanje še razvijali. Že se

dogovarjamo o možnostih letovanja na Gorenjskem tudi v poletnem času.«

Ob koncu razgovora, v katerem je povedal marsikaj zanimivega, je menil, da bo marsikdo od teh mladih ljudi iz Vojvodine tudi pozneje, ko bo odrasel, rad obiskal naše planinske predele. Poleg tega je dodal, da bi rabili še več prenočitvenih zmogljivosti, saj bi jih lahko pripeljali še več.

Moramo takoj dodati, da imajo v Gozdu še vrsto drugih načrtov, tako da bi tudi v poletnem času privabili čimveč gostov in enodnevnih turistov. Poleg kampa in bazena za kopanje bo možno na betonski plošči tudi kotalcati, v načrtu imajo ureditev mini golf igrišča in drugih igrišč, del prostora ob hotelu naj bi namenili raznim skupinam, ki bi si lahko same na urejenih ognjiščih pripravile jedi. Lani so pri poslovnih enotah Ljubljana transporta na Jesenicah presegli milijardo dinarjev prometa. Tak promet so ustvarili z avtobusnimi prevozi in kot že rečeno, s preusmeritvijo na turistično dejavnost, medtem ko je bil tovrstni promet slabši. Pri podjetju na Jesenicah imajo 31 avtobusov in 22 tovornjakov. Pomembno je to, da je vozni park razmeroma mlad ter da imajo le tri vrste vozil: TAM, FAP in Mercedes. Občane bo predvsem zanimalo, da imajo v načrtu nakup dveh avtobusov znamke TAM za mestni promet s kapaciteto 90 potnikov.

Pri podjetju so v novih prostorih in ob boljših strojih opravili nad 3.000 tehničnih pregledov motornih vozil, kar jih sila k temu, da bodo poskušali v letošnjem letu dobiti nove prostore tudi za avtomobilni delavnic.

T. L.

V nedeljo kurirski smuk

V sredo popoldne je imel odbor, ki pripravlja vsakoletno tekmovanje KURIRSKI ŠMUK zadnjo sejo. Pregledali so izpolnjevanje nalog in se dogovorili za nekatere zadolžitve na sam dan tekmovanja. Že v prejšnjem tednu je odbor izdal bilten, med tednom pa so člani odbora obiskali številna podjetja v

jeseniški in radovljiški občini in ugotovili, da ima tradicionalni kurirski smuk tudi pri teh podjetjih pozornost. Vse je pripravljeno, organizatorji pa računajo na lepo udeležbo tekmovalcev in seveda tudi na ugodne vremenske razmere. Več o tekmovanju samem in rezultatih bomo poročali pozneje.

Dopisujte v Železarja!

Pred občnimi zbori DPD Svobod in prosvetnih društev

S sobotnim občnim zborom DPD Svoboda France Mencinger Javornik — Koroška Bela začnemo v občini s serijo občnih zborov, ki se bodo razvrstili v naslednjem mesecu. Ker je to tudi neposredno pred republiškim kongresom Zveze kulturno-prosvetnih organizacij Slovenije, ki bo predvidoma konec marca ali v začetku aprila, je prav, da se soočimo z nekaterimi stvarmi, ki naj bi bile orientacija za delo v prihodnjem obdobju.

Že uvodoma lahko ugotovimo, da se program razvoja kulture v občini, ki ga je leta 1967 sprejela konferenca Zveze kulturno-prosvetnih organizacij občine, sicer počasi, vendar uspešno izvaja, vsaj v svojem vsebinskem pogledu. Tako je predvsem v minulemu letu prišlo do izredne integracije kulturne dejavnosti v občini, predvsem na glasbenem področju. Tako je bil oblikovan enoten pihalni orkester jeseniških železarjev, ki ga sestavljajo godbeniki z Jesenice in Javornika oziroma Koroške Bele, oblikovan je bil tudi enoten — kvaliteten ženski in moški zbor, ki ga sestavljajo pevci iz Zirovnice, Ja-

vornika, Koroške Bele, Jesenice in Hrušice, medtem ko mladinski pevski zbor jeseniških srednjih šol že četrto leto združuje mlade pevce iz šestih jeseniških šol. To je prav gotovo uspeh in rezultat nekajletnega prizadevanja kulturno-prosvetnih aktivistov v občini.

Mnogo manj pa smo seveda uspeli na drugih področjih in to prav gotovo zaradi premajhne aktivnosti naših osrednjih kulturno-prosvetnih institucij: glasbene šole, gledališča, knjižnice in delavske univerze, ki se preveč zapirajo navznoter oziroma premalo delujejo navzven. Drugi prav tako pomemben vzrok pa je v tem, da v občini nimamo izdelanega razvojnega programa o nadaljnjem usmerjanju kulture v občini oziroma o kulturni politiki v občini. Uvodoma omenjeni

program je bolj rezultat razmišljanja posameznikov, ki so s tem programom želeli kulturo v občini čimbolj prilagoditi družbenemu razvoju in pospešiti kvaliteten rast. Za resnično kvaliteten razvoj pa nam je potreben program, ki bo izdelan na podlagi določene študijske in analitične raziskave, ki nam bo dala odgovor na to, kolikor in kaj nam je v občini potrebno za zadovoljevanje kulturnih potreb in kako organizirati kulturo v občini, da bo zadovoljevala te potrebe.

Ob takem programu, ki se ga bomo morali lotiti in za njega žrtvovati tudi nekaj denarja, bodo tudi Svobode in ostala prosvetna društva in ustanove lahko uspešno razvijala svoje delo. Tako pa danes mnogokrat stojijo pred vprašanjem, kam usmeriti svojo dejavnost.

Občni zbor Svobode Javornik

Odslej po novi poti

V soboto, 18. januarja se je v dvorani osnovne šole na Koroški Beli zbralo več kot sto članov DPD Svobode. Razen aktivnih in podpornih članov je bilo prisotnih tudi

veliko predstavnikov družbenopolitičnih organizacij, zastopniki sosednjih društev ter gostje iz Trbovelj.

Preden je občni zbor začel z delom, je tri pesmi zapel pionijski pevski zbor pod vodstvom Lojzeta Vengarja, ki od jeseni deluje pri društvu, nato pa je predsednik UO poročal o opravljenem delu in položaju, ki je nastal po združitvi godb in pevskih zborov. V razpravi je sodeloval tudi predsednik gradbenega odbora za izgradnjo kulturnega doma, ki je povedal, da si na Javorniku prizadevajo že več kot 40 let, da bi zgradili lasten dom, v katerem bi bilo dovolj prostora za vse organizacije in društva. Prav tako je seznanil navzoče s trenutnim stanjem izgradnje kulturnega doma in stanjem demarja, ki so ga že ali pa ga še bodo vložili, da bo objekt dograjen in izročen svojemu namenu. Na vsak način se bo treba potruditi, da bo nova dvorana in oder pripravljena do junija, ko bodo v počastitev stoletnice Železarne organizirali četrti teden kulturnih prireditev.

Iz programa, ki je precej obširen, je razvidno, da bo UO, ki so ga prav tako izvolili na občnem zboru, moral zastaviti svoje delo drugače kot je bilo to v praksi prejšnja leta. Torej bo treba po novi poti, kulturnoprosvetno dejavnost po organizirati ob tesnem sodelovanju z ustanovami, ki se poklicno bavijo s kulturnoprosvetno dejavnostjo (gledališče, glasbena šola, delavska univerza, razen teh pa še pihalni orkester jeseniških železarjev ter jesenjski pevski zbor. Člani so dosedanja prizadevanja ocenili pozitivno, brez večjih pripomb sprejeli delovni program in se strinjali z nekaterimi dopolnilnimi statuti.

Ivan Žen

film • film • film • film • film •

Daleč od poblaznele množice

(Originalni naslov filma je Far from the Madding Crowd; iz izvirnika pa so se pojavile takšne interpretacije: Daleč od razorane zemlje (v tisku za časa snemanja), Daleč od razuzdanega kupa (Železar, Delo) in Daleč od hrupnega sveta (v filmu samem). V pričujočem misteriju bo torej govora o filmu Daleč od poblaznele množice in sicer zategadelj, ker je (naj bi bil) takšen prevod.

Thomas Hardy je s svojim delom Daleč od poblaznele množice dal Johnu Schlesingerju navdih, s katerim je živo in prepričljivo oživel junake Hardyjevega romana in jim dal razsežnosti, ki vejejo samo iz del velikih duhov in jim ni nehanja.

John Schlesinger je tokrat v nasprotju s filmom Darling, kjer je aktualne in akutne probleme življenja pričaral skozi prizmo vsakdanje sedanjosti, gradil na temeljih romana iz XIX. stoletja sedanost in dasiravno je letnica proizvodnje filma 1966, je »starost« minimalna oziroma nična, kajti dandanes se pojavljajo vprašanja, ki so obravnavana v filmu, še z večjo intenziteto.

Vsebina filma je življenje mladega dekleta, Bathshebe (Julie Christie), ki poseduje posestvo, s katerim, kljub njeni krhkosti, uspeva. Toda v ljubezni je nesrečnejša. Bogati sosed William Baldwood (Peter Finch), sicer večni samec, se hoče z njo poročiti, a ne uspe, navzlic vsem prizadevanjem. Bathsheba raje poroči propadlega, nerednika Franka Troya (Terence Stamp), v katerega je noro zaljubljena, čeprav se kasneje izkaže, da njene ljubezni ni vreden. Ko nemimni Frank nenadoma odide, popre se je razvedelo in spoznalo, da je ljubimec ene izmed Bathshebinih služkinj, Fanny Robin, ki je tragično umrla, odide neznanokam, tako da je med vaščani prevladalo mnenje, da je umrl, se utopil, vendar dvom, ki ga neguje Bathsheba, ni zamen: po šestih letih se Frank vrne in ravno v trenutku, ko sreča Baldwood le upa, in to povsem upravičeno, na Bathshebino roko. Sledi obračun, ki terja Frankovo življenje.

V takšnem položaju vidi srečo edinele v skupnosti z Gabrielom Oakom (Alan Bates), ki ga je v mladih letih že bila zavrla; poroči se drugič (in je srečna).

Takšnale je vsebina. Samo vsebina pa še ni veliko. Vazhen je sujet. Ta sujet je svoboda. Svoboda ni samo »velika beseda«, kakor pravi Lenin, marveč je subiectum

(tisto, kar je od našega spoznanja neodvisno ter eksistira samo po sebi, ne glede na to, ali si ga kdo predstavlja ali ne; je realna nit, ki rabi za podlog (austrium atributum)).

Bathsheba: sebe tretira kot nikogaršnje last. Toda biti svoboden, pomeni: imeti moč in omejevali tujo moč. Ona sama ima moč, vendar ta moč ni absolutna, ker takšna ne more biti. Moč ji omejuje Frank in Baldwood, ker goji prijateljska čustva do obeh. Stopnja moči se sprosti in doseže vrhunec v življenju z Gabrielom.

Frank: njegova moč je največja med vso četverico. Moč mu krati Bathsheba, Baldwood, glede življenja s Fanny Robin pa je moč na izhodišni točki. Smrt potrjuje njegovo največjo moč, pa čeprav je to smrt.

Baldwood: je zelo nemočen. Omejevanje lastne moči in preudarnost sta v nasprotju.

Gabriel: njegova svoboda je univerzalna. Pri njem je subiectum dvakrat. Zmožen je biti subiectum v smislu tistega, kar od našega spoznanja neodvisno eksistira samo po sebi in v pomenu, ko subiectum nekaj podreja, podvrže, podredi. Gabriel eksistira ne glede na dogajanje, v katerem živi. Tedaj dela, je samo nadzornik. Ljubezni oziroma Bathshebi se podreja samo tedaj, ko mu ljubezen omogoča moč. Torej prehaja iz stanja v stanje in se ne podreja. Gabriel je tisto, kar pravi Bathsheba: Nisem nikogaršnja last. Z drugimi besedami: Sem sama zase, sama iz sebe, sama v sebi, sama na sebi.

Prav vse te kombinacije pripomorejo, da je film Daleč od poblaznele množice, umetnina.

To še ni vse. Tu je še izredna fotografija. Življenje, ki ga pričara, povzdigne do iluzije resničnosti. Iluzijo resničnosti hromi nekaj ahistoricizmov. Na primer: vrči za pitje na gostiji so nedvomno delo »designerja« modernih dni, takisto Frankova frizura da misliti o zgodovinskiosti. Toda to in še nekaj primerov izstopa prav zaradi izrednega oživetja majhnega, preprostega angleškega človeka, ki je tako zelo pristen. Vse skupaj ni veliko, ampak je. Tretja veličina filma so igralci, predvsem Julie Christie, Alan Bates, Peter Finch in šele potem Terence Stamp.

Ce bi imeli neko absolutno lestvico, po kateri bi razvrščali filme, bi bil Schlesingerjev brez pomisleka nekje na vrhu.

-na

Glasbeno-zabavni večer

Pihalni orkester jeseniških železarjev si je z združitvijo vseh dobrih godbenikov v enotnem pihalnem orkestru pridobil pogoje za nastopanje v raznih glasbenih oblikah s kvalitetskimi programi. Pihalni orkester prilagaja svoje delo sodobnim glasbenim oblikam in zahtevam današnje časa tako, da bo nudil prebivalcem Jesenice in okolice, še posebej pa članom delovnega kolektiva Železarne prijetno zabavno glasbeno razvedrilo.

V svojem programu dela imajo več zabavno-glasbenih večerov, med katerimi bo prvi že v začetku februarja. Namen teh glasbeno-zabavnih večerov je prikazati javnosti, da je na našem območju instrumentalna in vokalna glasbena dejavnost zelo razvita, da naši ljudje v svojem prostem času radi pojejo in muzicirajo in da se lahko ponasčamo z bogato tovrstno tradicijo. Da je veliko število delavcev-železarjev glasbeno nadarjenih in se po naporu delu v Železarne v svojem prostem času udeležujejo v pihalnem orkestru, pevskih zbora, raznih drugih glasbenih skupinah, posebno pa v številnih zabavnih plesnih ansamblih. Namen teh večerov je z izbranim glasbeno-zabavnim programom nuditi obiskovalcem prijetno glasbeno razvedrilo.

V nekaj zaporednih večerih bi radi prikazali razvoj celotne kulturno-glasbene dejavnosti jeseniškega delavca v vseh oblikah, ki so nastajale v dolgotrajnem razvoju, kar je tesno povezano z raz-

vojem železarstva pri nas.

Na prvem glasbeno-zabavnem večeru bo izvajal program pihalni orkester jeseniških železarjev, ki bo nastopal v raznih zasedbah. V »Progarski zasedbi« bo izvajal program starih zabavnih skladb prve »Kovaške godbe« iz Bohinja. V drugi, zabavno-instrumentalni zasedbi, bo izvajal program sodobnih zabavnih skladb. Zabavni orkester bo z izbranim programom izvajal zabavne skladbe s popevkami in solo partijami na trobenti naših priznanih jeseniških glasbenikov. Za zaključek pa se bo predstavil pihalni orkester v celotni zasedbi z izvajanjem sodobnih zabavnih koncertnih skladb.

Program bo izpopolnjen s humorističnimi točkami in z žrebanjem vstopnic za tri reklamna darila naših trgovskih podjetij.

Temu prvemu večeru bosta sledila še dva glasbeno-zabavna večera. Na teh večerih bi radi dali vsem organiziranim in neorganiziranim instrumentalnim ansambli in posameznikom možnost sodelovanja. Vmes pa bi radi vključili tudi razne plesne in folklorne skupine. Na te večere pa bodo organizatorji vabili tudi vse jeseniške glasbenike, ki se poklicno ukvarjajo z glasbo.

Organizator prvega večera, ki bo predvidoma 5. februarja, je pihalni orkester jeseniških železarjev, za nadaljnje večere pa naj bi pobudo prevzela občinska Zveza kulturno-prosvetnih organizacij Jesenice.

film • film • film • film • film • film •

Strokovno in literarno delo o Finžgarjevi rojstni hiši

20. novembra 1968 je na sestanek strokovnjakov, ki bodo poskrbeli za zares strokovno ureditev Finžgarjevega muzeja, prišel tudi Finžgarjev pranečak Janez Bogataj. Videl sem, da je predse položil v domače kmečko platno vezano knjigo brez naslova, toda velikega formata. Ves čas pogovorov me je pošteno imelo, da bi vprašal, kaj se skriva v taki originalni vezavi. Rešila me je kustosinja slovenskega etnografskega muzeja v Ljubljani tov. Serfova, ki je študentu etnografije Bogataju knjigo lepo pobrala spred nosu in mi jo pomolila čez mizo.

Odprl sem jo in ostrmel: Za prvim praznim listom sem ugledal s tušem izrisan list papirja, upognjen, s stilizirano planiko, pod njim črnilnik z zataknenim gosjim peresom, spodaj pa z inicialkami, podobnimi Justinovim, izpisan Finžgarjev citat: »Življenje teče in nič ne reče. Teci pogumno z njim! Vsak dan je vreden teka in truda! F. S. F.«

In na naslednji strani celostranska Finžgarjeva fotografija. Zadnja fotografija velikega pisatelja: star, toda krepak in pokonci mož, v domačem suknjiču, opira se na krevljo, športno pokrit s kapo s ščitnikom, njegove črne obrobene oči bistro vro v svet, leva roka se skriva za hrbtom, kot izrazit podatek o njegovem kmečkem roku

pa zapet ovrtnik brez kravate. Preprost starček. Podobno človeka prevzame; lista ne moreš obrniti. To je vendar duhovni oče Iztoka in Irene v zadnjih dnevih svojega življenja!

Nato šele prava naslovna stran:

VII. gimnazija VIČ
Maturitetna nologo iz slovenskega jezika Finžgarjeva rojstna hiša — etnografski spomenik

Ljubljana, marec 1966

Bogataj Janez, 4. d
Stricu Finžgarju:

»S to nalogo bi se vam po svojih močeh rad zahvalil, ker sem se ob vašemu delu naučil ceniti vrednote življenja... Vem, da ste bili velik CLOVEK...«

Sledi vsebina te »maturitetne« (»maturitetne« dajem v narekovanj zaradi tega, ker bi najbrž marsikak profesor na etnologiji takšno nalogo rad priznal za nadvse dostojno diplomsko delo!) naloge. Uvod; Finžgarjev lik; Finžgarjeva rojstna hiša z razdelki; Vas Doslovce in Doslovčani; Finžgarjev rod; Tip rojstne hiše; Zgodovina in zunanja oznaka; Notranjost rojstne hiše; Opis in oznaka posameznih etnografskih predmetov; Etnografski elementi v Finžgarjevih kmečkih slikah; Zaključek.

Potem pa pride tisto, kar človeka spravi iz ravnotežja: različna oprema te »maturitetne« naloge. Pošteno pri-

znam svoj dvom, da je kaj takega mogel izdelati 18-letni mladenič. Že prva naslednja stran pomeni presenečenje za bralca. Ponaredek pergamentnega lista, na vseh straneh natrganega, orumenega od patine stoletij, toda z živimi barvami v inicialki in s prepričljivim rokopisom človeka zavede: gre za pergamentno rokopisno izročilo iz davnine! Saj ni res; to je izdelal Janez Bogataj!

Že sam Uvod je posladek; začetnica »K« (»Kadar pride dem na Gorenjsko...«) je vključena v Finžgarjevo rojstno hišo, pod njo pa s tušem — kot inicialka sama — izrisan ornament satovja s stilizirano rožo, za nameček pa spodaj posnetek vseh tipičnih elementov gorenjske folklorne: kmečka skrinja z lesenimi coklami, kolovratom, avbo na skrinji in vrčem ob barvnem parazolu. Besedilo je vredno literata.

V poglavju »Finžgarjev lik« poudarja pisateljevo kmečko preprostost, njegovo vzgojno prizadevanost in njegovo vztrajanje na strani izkoriščanih. Marsikaj, kar je zapisano v tem poglavju, je res. Vendar je ta Finžgar orisan ozko, domačnostno, kot da se res ni nikoli vzdignil iz svojega kmečkega okolja, kot da mu je bil oče s svojo kajžo izhodišče in cilj v vseh »letih njegovega popotovanja«. Prav gotovo pa je takšno stališče, ki brez dvoma izvira iz sorodstvene zveze, zanimivo. Ovreči ga je težko, kajti preveč živo je čutiti ponos, kakršnega daje bližina velikega imena.

Zato pa se potem začne poglavni del naloge, ki bi ji težko na kateremkoli mestu oporekali. Samo risbe bi bilo treba videti (in nobenemu likovniku bi se jih ne bilo treba sramovati!), pa bi takoj lahko ugotovili, da je temu delu botrovala zares velika ljubezen, izjemno spoštovanje, oboževanje strica.

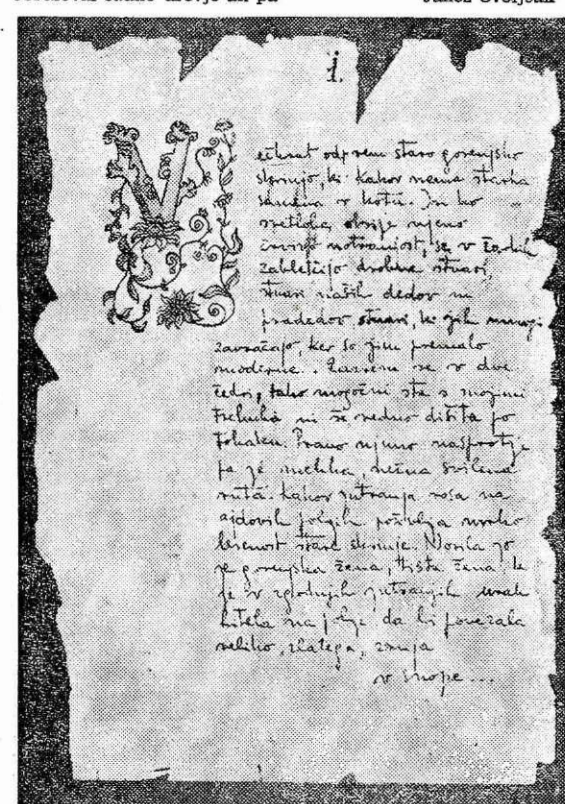
Besedilo, ki se sicer ne more ogniti opisanemu značaju, meji tu pa tam na literaturo. Nič čudnega: mlad človek je pisal o enem največjih slovenskih pisateljev, pa se mu je poskušal približati. V besedi predvsem, kajti v sliki ga je presegel. Narisal je namreč sam sleherni delček hiše, prav vsak predmet, ki kaj pomeni, vse, kar je kakorkoli v zvezi s stričevo rojstno hišo. Pri tem je segel dovolj daleč: celostranska podoba kaže kozuh iz ovčje kože; izdelal ga je Finžgarjev oče, visi pa v Prešernovi rojstni hiši v Vrbi (za ta kozuh bo seveda Prešernova rojstna hiša ob otvoritvi Finžgarjevega muzeja osiromašena). Natančni posnetki prostorov v hiši ter predmetov v posameznih prostorih so vredni občudovanja, pa naj gre za sklednik, za postelje Finžgarjevih staršev, za nože, s katerimi je Finžgarjev oče obrezoval sadno drevje ali pa

za čedre in vivčke, iz katerih je kadil.

Razdelek »Finžgarjev rod« je brez dvoma obdelan premalo natančno. Tam najdemo sicer rodovno drevo, ki kaže na izvor iz Prešernovega debla, toda dosti premalo, da bi si lahko ustvarili sliko o Finžgarjevi ožji družini. Z njegovim bratom Janczom opravi pisec preveč na kratko. Tu bo treba še marsikaj raziskati in dodati, preden bo slika popolna. Pisatelj sam je sicer že vrtal in raziskoval, toda njegove skope podatke bo treba razširiti.

Za odbor za odkup in ureditev Finžgarjeve rojstne hiše je delo Janeza Bogataja brez dvoma neprecenljive vrednosti. Tudi za tehniški muzej Zelezarne, kajti Finžgar je služboval tudi na Jesenicah. V Bogatajevem delu se je pokazalo, kako velik duh prevzame okolje, v katerem živi, in kako učinkuje nanj.

Janez Svoltšak

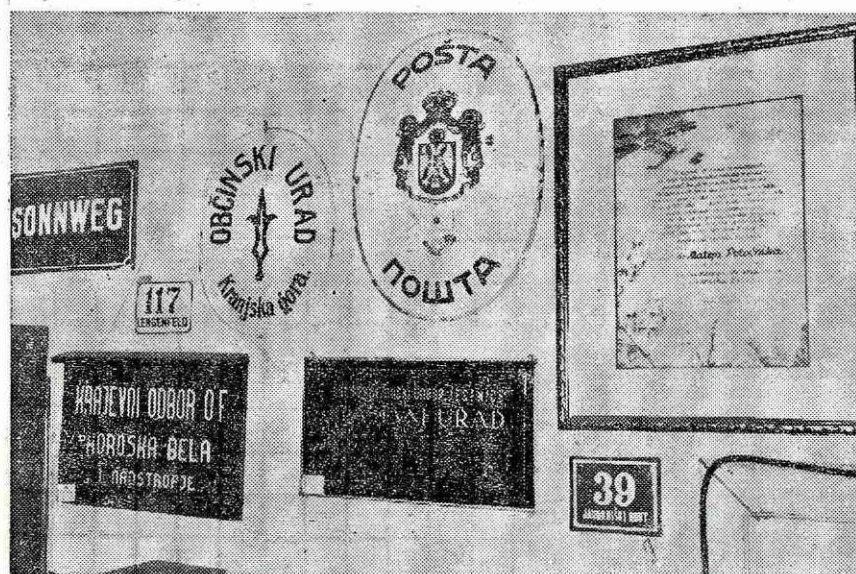
Ponaredek pergamentnega lista — izdelek maturanta

Za odkup in ureditev Finžgarjeve rojstne hiše so prispevali

Sindikalna organizacija carinarnice Jesenice — 100.00; I. osnovna šola Domžale — 600.00; sindikalna podružnica Elektro Kranj DE Zirovnica — 200.00; osnovna šola Valentina Vodnika, Ljubljana — 93.00 N din.

Do 22/1-1969 je bilo zbranih skupno 83.320,25 N din. Za prispevke se vsem darovalcem iskreno zahvaljujemo.

Prispevke nakazute na žiro račun: 515 3-679-21 35 ZVEZA KULTURNO PROSVETNIH ORGANIZACIJ OBČINE JESENICE, sklad za odkup in ureditev Finžgarjeve rojstne hiše.

V napise raznih ustanov in krajev je vsak režim vtisnil svoj pečat (iz arhiva Tehničnega muzeja — odd. za delavsko gibanje in NOB)

Nova smučišča na Jesenicah

Dne 15. januarja se je prvič sestal odbor za gradnjo smučarskega centra Podmežaklje. Nad streliščem je že narejena poseka, kjer bo nov center za rekreacijsko smučanje in tudi možnost za vadbo smučarjev tekmovalcev vseh kakovostnih razredov. Program dela gradbenega odbora je: še letos dokončno urediti sedanji izsek, odstraniti store in skale ter poravnati teren, kjer je to potrebno.

Za položnejši teren bodo čimprej kupili prenosno žičnico, gnano z bencinskim motorjem. To pa zaradi tega, da bo ta žičnica uporabna tudi na mestih, kjer ni električnega toka, kot na plažu pod Prisojnikom ali tudi na nekaterih terenih na Španovem in Črnem vrhu.

Na strmih delu terena bodo zgradili stalno vlečnico. Obstojčo vlečnico iz Črne vrha, za katero bi bilo potrebno, da bi lahko obratovala, izdelati vse nove stebre, bodo prenesli na teren Podmežaklje. Do postavitve te žičnice, kar je možno do oktobra letos, bo urejena tudi di osvetlitev terenov.

Novi tereni so primerni, da bi kasneje omogočili smučanje tudi poleti na progi iz umetne mase.

Jesenice bodo tako dobile nov rekreativni center za smučanje. V zadnjih letih so pozidali že skoraj vse prostore, kjer je smučala mladina, kjer so začetniki začeli s smučanjem in tekmovalci izpopolnjevati ali utrjevati svojo spretnost in veščino. Zadnji zazidalni programi predvidevajo zazidavo še tistih površin na Jesenicah, kjer vidimo še sedaj nekatere smučati.

Zamisel o potrebi centra za smučanje je nastala v smučarskem društvu. Če hočemo vzgajati tekmovalce, potrebujemo dvojce: množičnost v smučarskem športu in pa pogoje za dnevno vadbo tekmovalcev. Mladi rod bodočih tekmovalcev mora imeti čim več možnosti za vadbo. Mladi hodijo v šolo. Za šolo se je treba pripravljati in učiti. Če je smučišče v bližini in osvetljeno, ni težko združiti učenje in smučanje.

Potreben je torej lahko dosegljiv teren, ki je v večernih urah osvetljen.

Nov teren daje možnost, da bodo učitelji in profesorji telovadbe imeli šolske telovadne ure na snegu na novem terenu.

Avstriji, Švicariji in Franciji imajo v turističnih centrih v alpskih predelih smučanje kot obvezen predmet v šoli. Za diake, odlične smučarje, imajo v Avstriji in Franciji posebno gimnazijo, kjer na letne počitnice v zimski sezoni. Poleg že itak idealnih klimatskih in terenskih pogojev, velikega števila žičnic in materialnih sredstev, imajo za razvoj smučarskega športa še močno oporo v šoli.

Nov smučarski center Pod-

mežaklje ima na Jesenicah najdlje sneg in je docela v senci. Je v sklopu športnih objektov in je možno v neposredni bližini urediti tudi skakalnice, tekaške proge in sankaško progo.

V obstoječem objektu strelišča so sanitarije že zgrajene in prostor za bife je na razpolago.

Lokacija je glede na klimatske pogoje, možnosti dostope, parkiranja avtomobilov in že razpoložljivih objektov najugodnejša. Mnogo je že narejenega, treba je samo nadaljevati začetno delo.

Ta novi center pa ni samo zadeva smučarskega društva. To je rekreacijski objekt za Jesenice. Služil bo nam in našim otrokom, našim šolam in kolektivom, služil bo predvsem Jesenčanom.

Dosedanje delo je plačano. Zahvala za to gre predvsem razumevanju predsednika občinske skupščine Jesenice tov. Zvana, kolektivnu gozdnega gospodarstva Bled, SGP Gradis Jesenice, Elektro Zirovnica in poštovovalnemu delu tov. Gašperina, ki je doslej vodil delo. Kot predsednik novo formiranega gradbenega odbora, v katerem je vrsta vodilnih ljudi iz nekaterih večjih gospodarskih kolektivov na Jesenicah, bo gotovo izpeljal začetno delo do konca.

Investitor je zavod za vzdrževanje športnih objektov na Jesenicah. Razumljivo, da ni ta smučarski center izključno investitorjeva stvar. Če da to podjetje svojo obstojčo žičnico in vsaj denar, ki je bil namenjen za vzdrževanje in ureditev te žičnice, so že dali materialno osnovo in svoj doprinos. Če bodo za gradnjo prispevali

vsi kolektivi, bo center kmalu urejen.

Vseh stroškov bo še kakih 80 do 100.000 N din, poleg teh namreč, kar so jih nekateri kolektivi že obljubili. Mnogokrat govorimo, da bi na Jesenicah lahko imeli že marsikaj, če bi skupno zastavili moči za svoj skupen interes. Pri nas je torej rekoč zibelka smučanja in center tekmovalnega smučanja v Jugoslaviji. Pred nekaj dnevi mi je znanec dejal, da smo za kvaliteto jugoslovanskega tekmovalnega smučanja odgovorni Jesenčani. Zdi se mi, da je nekaj resnice tudi v tem.

Gradbeni odbor za gradnjo smučarskega centra Podmežaklje, se bo v prihodnjih dneh obrnil na vse kolektive za sodelovanje in pomoč. Tudi delavci s področja smučarskega tekmovalnega športa z Jesenic se obračamo na vse vas, da podprete to skupno akcijo. Po dogovoru, bodo vsa sredstva čistega dohodka iz tega novega rekreativnega centra, namenjena za financiranje tekmovalnega smučanja.

Prepričan sem tudi, da se bo mnogokateri smučar — izletnik, včasih ustavljen na Jesenicah, ko bodo stekle žičnice na teh smučiščih. Nato pri tej akciji ne smejo pozabiti turistična in gostinska podjetja.

Četrt stoletja živim še med vami. Poznamo se in prav zaradi tega sem prepričan, da bo ta zamisel o novem smučišču uspela. Z veseljem sem sodeloval pri akciji doslej in sem tudi prepričan, da bo ob prvem snegu jeseni na novem smučišču Podmežaklje že vse nared.

dipl. inž. Marolt Milan

SKUPŠČINA OBČINE JESENICE

Davčna uprava

Številka: 420-05/65-4

Na podlagi 143. in 150. člena zakona o prispevkih in davkih občanov (Uradni list SRS št. 7/67, 36/67, 5/68, 27/68 in 40/68) izdaja davčna uprava pri Skupščini občine Jesenice naslednji

JAVNI POZIV

Najkasneje do 31. januarja 1969 morajo vložiti napoved za odmero prispevka oziroma davka naslednji občani:

- vsi zavezanci prispevka od obrti in intelektualnih storitev, katerim se prispevek odmerja od dejanskega dohodka po preteku leta — nepavšalisti — za dohodek, dosežen v letu 1968;
- vsi zavezanci prispevka od obrti in intelektualnih storitev, katerim se prispevek odmerja po pavšalni letni osnovi za tekoče leto — pavšalisti — za dohodek, ki jih bodo predvidoma dosegli v letu 1969;
- vsi zavezanci prispevka od skupnega dohodka občanov, kateri so v letu 1968 imeli čisti dohodek nad 20.000.— din. V skupni čisti dohodek se vštevajo naslednji dohodki: iz stalnega delovnega razmerja, iz dopolnilnega dela pri drugih izplačevalcih osebnega dohodka, od pokojnin, od nadomestil za čas bolezni, od avtorskih pravic, patentov in tehničnih izboljšav, od kmetijske dejavnosti, od obrtnih in drugih gospodarskih dejavnosti, od intelektualnih storitev, od stavb in od premoženja in premoženjskih pravic;
- vsi zavezanci davka na dohodek od premoženja in premoženjskih pravic (od dohodkov v zakup oddanih nepremičnin ali premičnin, od podnajemnin ali drugih premoženjskih pravic, od oddajanja opremljenih sob, od lastnih in najem danih garaž, od počitniških hišic in podobno) — za dohodek, dosežene v letu 1968;
- vsi zavezanci davka na kmetijske proizvodnje priprave, ki imajo težke traktorje z jakostjo nad 35 KS, buldožerje, kombajne in bagre.

Zavezanci prispevka oziroma davka, ki ne bodo vložili v roku napovedi, bodo nosili posledice po določilih 152. člena zakona o prispevkih in davkih občanov.

Prijav za odmero davka od stavb za leto 1968 ni treba vlagati, če ni sprememb v dohodku ali lastništvu, ker je odmera podaljšana.

Tiskovine — prijave — za odmero prispevka in davka se dobijo v sprejemni pisarni Skupščine občine Jesenice, soba št. 1, in na krajevnih uradih, kjer se tudi vložijo izpolnjene prijave.

Davčna uprava

Križanka

Vodoravno:

1. tovarna vijakov v Kropi, 7. naša strupena kača, 13. grobo domače suknjo, 14. trd kavčuk, 15. žensko ime, 16. položaj, družbeni razred, 17. kartaski izraz, 18. žensko ime, 19. med, 20. ročaj, 21. žuželka, ki boleče piči, 22. tovarna v Celju, 23. papirna mera, 24. kaja, 26. napitek, 27. kirurški nož, 29. družbeni razred, 32. štajerska reka, 36. dalmatinsko moško ime, 37. palica za čiščenje pluga, 38. priimek treh bratov - hokejistov HK Jesenice, 39. ime kitajskega voditelja (... Ce Tung), 40. laz, krčevina, 41. tipična ameriška popevka, 42. okrajšava za »edicija«, 43. obraba, unesek, 44. vstopnica, 45. italijansko mesto ob jadranski obali, 47. slovenski dramatik (Igor, Balada o taščici), 48. najvišja gora Turčije, 49. staroveška ladja na tri vrste velov.

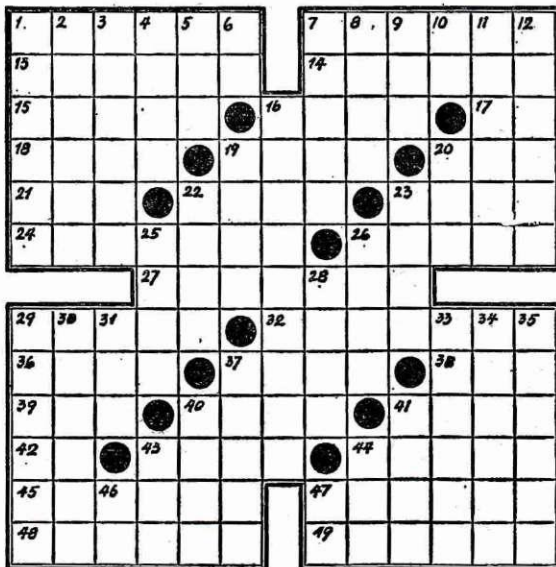
Navpično:

1. dotok, priliv, 2. mesto v Tessliji v Grčiji, 3. Ateni-no svetišče, 4. eksplozivno

telo, 5. števniki, 6. nikalnica, 7. pariška podzemna železnica, 8. nadležna žuželka, 9. reka v SZ, ki se izliva v Azovsko morje, 10. okrajšava za »račune«, 11. kraj v Švici, kjer je ruski vojskovodja Suvorov premagal Francoze (v kantonu Ticino), 12. konkurz, bankrot, 16. športna dinoga, katere osnovni rekvizit je orožje, 19. sestanek, 20. drzna kraja, 22. pred leti zelo popularen kanadski popevkar (Paul), 23. sveti staroindijski jezik, 25. slavna italijanska plemiška rodbina, 26. reka, ki teče skozi Leningrad, 28. zveza držav, pogodba, 29. aparat za snemanje filma, 30. reka v Sibiriji, 31. trimesno število, 33. ptice severnih morij, 34. okamenila smola predzgodovinskih iglavcev, 35. reka v SZ, na kateri gradijo eno največjih hidroelektrarn na svetu, 37. oolit, sprimek, 40. poškodba, 41. indijska dolga obleka, 43. slaven perzijski vojskovodja, 44. cerkveni zbor, 46. primorski medmet; tudi kemični znak za mazurji, 47. slovenski tednik za razvedrilo.

VABILO

Občinski odbor ZZB NOV Jesenice pripravlja za nedeljo, 2. februarja, ob 25-letnici smrti narodnega heroja Matija Verdnika obisk njegovega groba v Svečah na Koroškem. Odbor vabi sorodnike, znanke in soborce, da svojo udeležbo javijo na občinski odbor ZZB NOV Jesenice.

Kaj bomo gledali v kinu

Kino RADIO

25. in 26. januarja amer. barvni CS film CAMELOT, v režiji Joshua Logana, v glavni vlogi Richard Harris, ob 17. in 20. uri

27. januarja amer. barvni CS film MOJE PESMI, MOJE SANJE, ob 17. in 20. uri

28. in 29. januarja angl. barvni film DOLGOTRAJNI DVOBOJ, v režiji Stanleya Donena, v glavni vlogi Yul Brynner, ob 17. in 19. uri

30. in 31. januarja amer. barvni film POTOVANJE V DVOJE, v režiji Stanleya Donena, v glavni vlogi Audrey Hepburn, ob 17. in 19. uri

1. februarja amer. barvni film HONDO IN APACI, ob 17. in 19. uri

Kino PLAVŽ

25. in 26. januarja angl. barvni film DOLGOTRAJNI DVOBOJ, ob 18. in 20. uri

27. in 28. januarja amer. barvni CS film CAMELOT, ob 17. in 20. uri

29. januarja amer. VV film LJUBITELJ VOJNE, ob 18. in 20. uri

30. in 31. januarja amer. barvni CS film TARZAN NA

VELIKI REKI, ob 18. in 20. uri

1. februarja amer. CS film STRIDESET UBIJALCEV, ob 18. in 20. uri

Kino DOVJE

25. januarja amer. barvni film DALEC OD RAZUZDA-NEGA KUPA

26. januarja angl. barvni film SMRT V OCEH

30. januarja amer. barvni CS film TARZAN NA VELIKI REKI

1. februarja amer. barvni CS film TARZAN NA VELIKI REKI

Kino ZIROVNICA

26. januarja nem. barvni CS film PIRATI MISISIPIJA

2. februarja amer. barvni CS film CAMELOT

Kino KRANJSKA GORA

25. januarja nem. barvni CS film PIRATI MISISIPIJA

26. januarja amer. barvni film DALEC OD RAZUZDA-NEGA KUPA

30. januarja angl. barvni film DOLGOTRAJNI DVOBOJ

1. februarja amer. barvni CS film CAMELOT

ZAHVALA

Sindikalnemu odboru martinarne se zahvaljujem za denarno pomoč, ki mi je bila zelo dobrodošla v času mojega bolovanja.

Jože Skrt

ZAHVALA

Združenju borcev NOV Podmežaklja, sindikalnemu odboru plinske in vodne energije in ožjim sodelavcem iskrena hvala za obisk, čestitke in darila ob novoletnih praznikih v času moje bolezni.

Draga Ulčar

ZAHVALA

Izvršnemu odboru sindikata Železarne in sindikalnemu odboru martinarne se iskreno zahvaljujem za denarno pomoč v času moje bolezni. Iskrena hvala!

Ivan Kelvišar

ZAHVALA

Ob nenadni izgubi očeta, brata, strica in svačka

ANTONA MAJETIČA

se iskreno zahvaljujem vsem, ki so nam izrekli sožalje in ga spremenili na njegovi zadnji poti. Zahvaljujem se stanovalcem Vatrostalne za nudenje prve pomoči ob tragičnem dogodku. Posebno se zahvaljujem tov. Berčetu in ostalim sosedom za pomoč v težkih dneh. Enako se zahvaljujem predstavniku transportne službe za poslovilne besede ter pevcem za žalostinke. Vsem darovalcem vencev in cvetja iskrena hvala.

Zalujoči: hčerka Metka, sestre Urška, Lenka, Ivanka in brat Alojz z družinami ter družini Končnik in Vehar.

HVALA ZA NESEBIČNO POMOC

Vsem občanom Mojstrane ter gasilcem iz Mojstrane, Dovjega in železarne Jesenice se iskreno zahvaljujem za hitro pomoč pri gašenju stanovanjskega in gospodarskega poslopja ob požaru.

Iskrena hvala tudi sodelavcem livarne in modelne mizarne za zbrano denarno pomoč, ki mi je bila zelo dobrodošla.

Filip Svajger
Mojstrana 16

VABILO

V ponedeljek 27. januarja ob 18. uri, bo v sobi DIT v Kozini
OBCNI ZBOR FOTO DRUŠTVA ANDREJ PREŠEREN
Po občnem zboru bodo člani filmske skupine Odeon predvajali dva kratkometražna filma.

ZAHVALA

Ob tragični smrti dragega in nenadomestljivega moža in očka

MARKA UNETIČA

se iskreno zahvaljujem kolektivu železarne Jesenice za vse storjene usluge in denarno pomoč ter sindikalnemu odboru za denar in venec. Prisrčna hvala sodelavcem montažnega oddelka za vso pozornost in venec. Zahvaljujem se govornikom za poslovilne besede ter godbi za žalostinke.

Prisrčna hvala kolektivu trgovskega podjetja Delikatesa za denar ter gostinskemu podjetju Gorenjka, KO SZDL Podmežaklja ter sodelavcem bloka šte. 40 za venec in denar.

Posebna hvala sosedom, ki so z nami sočustvovali ter nam v težkih dneh nudili vso pomoč, voznikom osebnih avtomobilov ter vsem, ki so ga tako množično spremenili na njegovi zadnji poti ter mu darovali cvetja.

Iskreno zahvalo izrekamo družinam Baznič, Pavlovič, Ščulac in tov. Oštrju za venec in denarno pomoč.

Se enkrat se zahvaljujem vsem, ki so nam kakorkoli pomagali in nam izrekli sožalje.

Zalujoči: žena Polonca, hčerke Stanka, Joži in Karmen ter ostalo sorodstvo

ZAHVALA

Ob težki in prerani izgubi mojega moža, sina, brata, strica in svačka

ALOJZA ROBICA

se iskreno zahvaljujem vsem, ki so ga v tako velikem številu spremenili na njegovi zadnji poti, mu poklonili toliko lepih vencev, mi izrekli sožalje in sočustvovali z mano.

Zahvaljujem se kolektivu martinarne, SZDL in Zvezi borcev terena Plavž za venec, posebno še predstavnici SZDL terena Plavž za lepe poslovilne besede ob odprtem grobu.

Posebno zahvalo sem dolžna dobrima sosedama Cilki Beljan in Mariji Jerli za nesebično pomoč v težkih dneh, dr. Sajevidu za lajšanje bolečin v težki bolezni, pevcem za žalostinke in voznikom osebnih avtomobilov za dragoceno uslugo.

Zalujoči: žena Slavka, mama, bratje, sestre in ostalo sorodstvo.

IZGUBLJENA ROČNA TORBICA

Najditelja ženske ročne torbice z osebnimi dokumenti in večjo vsoto denarja, ki sem jo izgubila od vrtnarja Kališnik do trgovine Delikatesa pri Moriču, prosim, da mi jo vrne proti nagradi.

Liza Beguš
tehnološka priprava dela

RAZGLAS

Upravni odbor Splošne bolnice Jesenice razglasa naslednja prosta delovna mesta:

8 medicinskih sester s srednjo izobrazbo

(tri za kirurški oddelk, tri za interni oddelk, ter dve za otolski oddelk v Kranju);

3 babice s srednjo izobrazbo za ginekološko-porodniški oddelk;

4 medicinske sestre z višjo izobrazbo

(eno za kirurški oddelk, eno za ginekološko-porodniški oddelk in dve za otroški oddelk).

Pri izboru bodo prišle v poštev le kandidatke, ki imajo stanovanje na Jesenicah ali v bližnji okolici oziroma v Kranju ali bližnji okolici. Stanovanj namreč ustanova nima več na razpolago.

Nastop dela po dogovoru.

Ponudbe sprejema uprava Splošne bolnice Jesenice v roku 15 dni po objavi razpisa.

Splošna bolnica
Jesenice

ZAVAROVALNICA SAVA PE JESENICE

Cesta Maršala Tita 16 Jesenice

razpisuje naslednja prosta delovna mesta:

1. TEREKSEGA INSTRUKTORJA za območje poslovnih enot,

2. 4 ZASTOPNIKE za sklepanje imovinskih in življenjskih zavarovanj v krajih Kranjska gora, Mojstrana, Jesenice in Zirovnica.

POGOJI:

pod 1. — srednja šolska izobrazba

pod 2. — osemetka

z znanjem slovensčine, veselje do terenskega dela in bivanje v kraju opravljanja dela. Poskusno delo traja dva meseca.

Izbrani kandidati bodo sprječeni na delo za nedoločen čas s polnim delovnim časom.

Z ozirom na značaj dela (terensko) imajo prednost moški z odsluženim vojaškim rokom.

Lastnoročno napisane vloge s kratkim življenjepisom, pričevalom o izkazani izobrazbi sprejema komisija za sprejem in odpoved delovnih razmerij zavarovalnice SAVA PE Jesenice 15 dni po objavi v Glasu in Zvezarju.

O izidu razpisa bomo kandidate obvestili v 30 dneh po končanem sprejemanju prijav.

VOZOVNICE ZA VLEČNICO V MOJSTRANI

Vse sodelavce obveščamo, da lahko dobijo vozovnice za vlečnico v Mojstrani pri referentu za rekreacijo na kadrovskem sektorju.

Cena eni vozovnici je 7 N din za 12 voženj. Vozovnice veljajo le ob delavnikih, ne pa ob nedeljah.

Komisija za rekreacijo pri
IO sindikalne organizacije

V P I S

V sredo 29. t. m., bo od 16. do 18. ure v glasbeni sobi novega kulturnega doma na Javorniku vpisovane otroke v starosti od 5. do 7. let v glasbeno-ritmični krožek.

Vabi DPD Svoboda France Mencinger
Javornik — Kor. Bela

RAZPIS

Predsedstvo konference ZMS železarne Jesenice vabi vse mlade k sodelovanju na mladinski foto-razstavi MLADOST IN JEKLO. Vsi, ki želijo sodelovati, naj se prijavijo za sodelovanje do 1. februarja 1969, na tel. 218. Vsem, ki bodo sodelovali na razstavi, bomo omogočili brezplačno razvijanje in kopiranje slik. Razstava bo predvidoma v mesecu maju, z njo pa bomo gostovali v več krajih Gorenjske.

Predsedstvo ZMS
železarne Jesenice

Za veliko nagrado Lavanttala 1969

Na prvi mednarodni sankški prireditvi 19. 1. 1969 v St. Gertraud Wolfsberg, Avstrija za veliko nagrado Lavanttala je sodelovala tudi štiričlanska ekipa sankškega kluba SD Jesonice, ki so jo sestavljali člani Jani Hrovat, Maks Klinar, Julij Ulčar ter mladinec Brane Stefanin. Tekmovanje je potekalo na 800 metrov dolgi naravni progi s padcem 8–14% in sedmimi ovinki. Tekmovanja se je udeležilo 69 tekmovalcev s tekmovalnimi sankami iz 10 klubov, nastopilo pa je tudi 26 dvojic. Tekmovalci so zaradi mehke proge vozili samo enkrat.

Med 32 člani je zmagal Kleinhofner Heinz, Askö St. Sebastian, naši zastopniki pa so se uvrstili: 7. Julij Ulčar, 10. Maks Klinar, 32. Jani Hrovat, ki je padel. Med 14 mladinci je naš zastopnik Brane Stefanin zaradi panca zasedel 12 mesto.

Poleg Jesničanov so na tem tekmovalstvu sodelovali tudi Tržičani. Njihova članica Kari Ovsenek je med 9 tekmovalkami zaradi padca zasedla 4. mesto. Med 10 starejšimi člani je Rudi Teran zasedel 5. mesto, pri članih pa so Tržičani dosegli sledeča mesta: 21. Miro Lupša, 30. Anton Lupša.

Tekmovanje je bilo glede na kvaliteto udeležencev na zavidljivi višini, saj so sega udeležili trenutno najboljši avstrijski sankski na naravnih progah iz Koroške, Zgornje Avstrije in Stajerske.

Pri dvosedi je zmagala dvojica J. Hilgarter—G. Santhofer, ATUS, Ferendorf, stara znanca s tekmovalj v Savskih jamah, ki sta imela za to tekmovalje opremljene sanki s plastično drsno ploščjo (Kofix Schienen). Naša dvojica J. Ulčar—M. Klinar je zasedla 9. mesto, dvojica J. Hrovat—B. Stefanin pa 23. mesto.

Naši tekmovalci, ki vozijo doma na polmetno prireje-

nih sankških progah, so imeli glede na nastop na povsem naravni progi v prvi polovici vožnje manjše težave, kar je pomenilo izgubo nekaj sekund in s tem nekoliko slabšo uvrstitev.

Poleg tekmovalja s tekmovalnimi sankami, je bilo tudi tekmovalje z navadnimi sankami, tako da je skupno nastopilo okoli 160 tekmovalcev.

J. J.

Nočni slalom v Železnikih

V spomin na dražgoško bitko pripravlj TVD Partizan Železniki vsako leto dobro organizirane smučarske prireditve, med katere spada tudi nočni slalom.

V soboto 18. t. m. se ga je udeležilo prek sto tekmovalcev vseh starostnih kategorij. Tekmovalna proga je zelo strma in ker je zadnje deske močno prizadelo snežno odejo, so imeli prireditelji resne skrbi z izvedbo. Kljub vsem težavam je prireditev uspela, čeprav so tekmovalci z zadnjimi številkami imeli že velike težave s travo. Domačini imajo lepo navado, da ob razdelitvi daril pri proglasitvi rezultatov prirede pravo ljudsko slavo in spontano sodelujejo pri slavi.

V borbi za prvo mesto pri članih so sodelovali Lakota, Sokič, Vogrinč in Ponikvar. Velik uspeh je dosegel Ponikvar, ki je postavil v izredno težavnih okoliščinah celega moža.

Republiški tečaj lavinskih psov pod Stolom

Kakor vsako leto je odsek lavinskih psov pri GRS — postaja Jesenice, tudi letos pripravil vse potrebno za tečaj lavinskih psov, ki bo na terenih pri Valvasorjevem domu pod Stolom.

Na letošnjem tečaju lavinskih psov bodo sodelovali vodniki lavinskih psov iz Celja, Kamnika, Bohinja, Tolmina, Kranjske gore in Mojsirane, največ udeležencev pa bo z Jesenic. Vsega skupaj bo na tečaju pod Stolom obnavljalo in izpopolnjevalo svoje znanje prek deset gorsko-reševalnih psov, močno pa bo tudi zastopstvo službenih in sledilnih ter obrambnih psov iz republiškega sekretariata za notranje zadeve, ki tesno in uspešno sodeluje z našo GRS.

Vodstvo tečaja je zaupano izkušenim strokovnjakom in izvedencem za snežne padavine in nevarnosti plazov ter tehnike reševanja ponesrečenec dr. Andreju Robiču, inž. Pavlu Segulu in Urošu Zupančiču ter tehničnemu vodstvu komisije GRS pri PZS Stanetu Koblarju in Jožu Makovcu.

Uspešni vodniki in psi bodo dobili letos prvi legitimacije in posebne lavinske gorsko-reševalne znake.

Tečaj bo v dneh od 31. januarja do 2. februarja.

Zuro

Eden najboljših slovenskih športnikov Ivo Daneu v razgovoru z novinarjem Deklevo ob proglasitvi zmagovalcev medobratnih tekmovalj

Namesto pokala — brzostrelka

Sredi januarja leta 1945 je štab XXXI. divizije skupaj z IX. korpusom organiziral smučarsko-tekmovalje v Cerknem, ki je trajalo dva dni. V soboto 20. januarja je bil patrolni tek s streljanjem, v nedeljo pa veleslalom in tekmovalje v skokih.

Štab in cilj za patrolno tekmovalje je bilo za nekdanjo italijansko vojašnico in je proga iz Cerknega potekala proti Zakrižju, nato pa je zavijala nazaj proti Cerknem. Vsak tekmovalec je imel v nahrbtniku še dodatno obremenitev (opeke). Opeke in puške so nas pri teku precej ovirale. Ker se je prvi del proge vzpenjal v strmino, smo se kaj kmalu utrudili. Kljub temu smo na poti proti Zakrižju prehiteli dve patroli, tik pod Zakrižjem pa še patrolo smučarske delavnice XXXI. divizije.

Ko smo tekli proti cilju, nas je pri Cerknem čakalo še streljanje v prazne steklenice. Streljali pa nismo najbolje, saj smo zadeli le dve in zato so nas kaznovali z nekaj minutami pribitka. Ker pa smo pri teku dosegli precej naskoka, nam ta pribitek ni mogel odvzeti prvega mesta.

Nagrade so razdelili naslednjega dne zvečer, ko sem dobil za prvo mesto naše patrolje, angleško brzostrelko. Pogostili so nas tudi s kruhom in salamo. Ko smo se vrnili v štab brigade, sta bila našega uspeha prav posebno vesela komandant brigade Karel Leskovec in komisar brigade Viktor Kirn, ki sta nas tudi pogostila s fizolovo juho in govejim mesom, vsak tekmovalec pa je povrh dobil še nekaj cigaret.

Organizacija tega tekmovalja pa le ni bila tako enostavna, kakor bi morda kdo sodil na hitro. Treba je bilo pripraviti prav vse, zgraditi skakalnico ter izbrati progo za veleslalom in za teke, kar je bilo zlasti težavno še zaradi tega, ker so bile takrat v dve uri oddaljene Trebuši in Kobilici hude borbe z Nemci, ki so se po vsej sili hoteli prebiti do Cerknega.

Zanimivo je, da so tekne pomagali organizirati tudi člani štaba nove jugoslovanske vojne mornarice, ki so se ta čas zbirali v tem kraju.

Prve partizanske športne prireditve na smučeh, so se udeležile vse brigade vključene v XXXI. divizijo in štabne enote IX. korpusa.

Za zmagovito patroljo Prešernove brigade, so tekmovali: Roman Stana, kot vodja patrolje, Ivan Subic, Karel Sebek in Ivan Jereb. V skokih je zmagal Rudi Finžgar, v veleslalomu pa tekmovalec Stefe iz oblastnega komiteja za Slovensko in Primorsko.

Štab XXXI. divizije je pripravil proti koncu meseca marca 1945 tudi lahko-atletsko prvenstvo IX. korpusa, ki pa ga zaradi zadnje sovražnikove ofenzive, ni moglo izvesti.

aR

V Bohinju XI. republiško prvenstvo v sankanju

Sankska zveza Slovenije je izvedbo XI. republiškega prvenstva v sankanju s tekmovalnimi sankami za leto 1969 zaupala sankškemu klubu TVD Partizan Bohinj. Tekmovanje bo potekalo na polmetni prireditvi progi v Rovtarici in ne na njihovi standardni progi Belvedere. Tekmovanje bo v soboto in nedeljo 25. in 26. t. m. Prvi dan sta na sporedu prvi in drugi tek dvosedi in prvi tek dvosedi v nedeljo pa tretji in četrti tek dvosedi in drugi tek dvosedi.

Jesenjsko ekipo bo sestavljalo 6 članov, 2 članici in 12 mladincev. V ekipi bosta lan-

skeletni članski prvak Julij Ulčar in mladinski prvak Jože Divjak, kakor tudi republiška prvaka v članskih dvojicah J. Ulčar—M. Klinar in republiška prvaka v mladinskih dvojicah B. Carman—F. Rihtar.

To bo tudi zadnje pregledno tekmovalje pred odhodom slovenske ekipe, ki jo sestavljajo U. Ulčar, M. Klinar z Jesenic, S. Zupan iz Begunj in K. Ovsenek iz Tržiča, na svetovno prvenstvo v sankanju na umetnih progah v Königsee, Zapadna Nemčija v dneh 1. in 2. februarja 1969.

25. 1. ob 19. uri — državno prvenstvo
HK Medveščak : HK Kranjska gora